

چال منوتی

اشمولال

چال منوتی

اشولال

سبھے حق لکھاری ہتہ ہتھیکے

کتاب	:	چال منوتی
شاعر	:	اشولال
ڈیزائن	:	شان.....فوٹو: ملازم حسین
اہتمام	:	علی راجن پیپلز پبلسنگ
مشینی لکھت	:	قیصر ساحل
		(03466119677)
مُل	:	1000 روپے
پہلا پور	:	نومبر 2021
چھاپہ خانہ	:	ندیم شفیق پرنٹنگ پریس.....ملتان
ونڈن ہار	:	علی راجن پرنٹرز.....لیہ
		03006760755
		0606-411408

سر ناناوان

کوئی خوشی ہئی جیہڑی اپنے نال منائی نہیں
 کوئی غم ہئی جیہڑا دل اپنے تے رکھیا نہیں
 کوئی تارا ہئی وڈے ویلے دا ایہو تھل اپنا
 وچوں ٹمک پیا اکھ اپنی دے کہیں تکیا نہیں

تھل اپنے دے سنگتی

سنیں مظہر نواز لاشاری دی محبت اچ
 (جیندا اصل ناں ”مزار خان“ اے)

مکہ لڑی

پہلی پچھی

10	شاعر بھانویں اُن پڑھ ہے	1
11	اکاں دا اگڑا گاڈ ویندا ڈیکھے	2
24	ننگا بھولوں	3
30	ہیرو نال بقایا ادھا	4
39	مٹی دے ڈاند	5
41	سردار جو بے وفاھا	6
43	بے دخلی	7
46	ولدا مقدس جہان اگوں	8
47	اجارہ داری	9
48	سہولت کار	10
49	مقدس ڈائری	11
50	Epileptic Zone	12
54	اساں مہذب نی تھی سگدے	13
57	اساں اچھوت چنگے ہیں	14
59	ڈو دوست ڈو شرابی	15
62	دوست شاعر کوں ہک خط	16
64	ہک شرابی دی ڈائری اچوں	17
66	دوست نعیم کلاسہ سانگے	18
70	ڈریگن آتے میں	19
71	ایمپائر مساوی ویمپائر	20
72	Raptor-22=52.8 Million Dollars	21
75	کشمیریاں سانگے	22
76	تلوراں دی فریاد	23

78	جنگجو	24
79	طاعون	25
80	Little Boy	26
81	قربانی	27
82	نوح دی پڑی پڑی پئی اے	28
84	سندھو دیوتا دی حمدولا	29
87	عام تھی اے دیوتا	30
88	نندی	31
89	عام شے	32
	سوگ پر بھ	
90	i..... 27 دسمبر۔ ii..... چوہاں دی گھوراج قاتل۔ iii..... نیل کنٹھ سوگ وچ	33
95	وفاداری	34
96	نال ہیں شہیداں دے	35
	ڈوجھی پچھی	
98	پرائنا ہک ردھم	36
102	Enigma Music	37
104	کیف دی شے	38
105	پترے چناراں دے	39
127	سندھو دے گیت	40
131	درخمار دی درخمار	41
132	خیال	42
134	تریجھی پچھی	
136	i..... چال منوتی دیاں نظماں	43
165	ii..... مویاں دی ارواح	44
167	کنفیو شینس دی ہک نظم اچوں	45

168	جگ درشن کا میلہ	46
169	دلہاں سانگے	47
172	ولد امہا تما گاندھی اگوں	48
173	جینی بی بی	49
174	چے گویرا	50
175	لال پھل	51
176	توں ساڈا افریکہ	52
177	سوگوار پک حاضری	53
178	پریم دی سولی	54
179	معجزہ	55
180	پتیمیاں سانگے	56
181	مونجھ	57
182	من اپنے دی مینھن	58
183	کیا کروں استاد جی	59
184	پریم کبوتر	60
185	لکھی زمرہ	61
186	وچھوڑا	62
187	اداسی	63
188	چھیکڑی ارواح	64
189	.....iii دوستاں راہیں کجہ نظمان	65
191	آکروش	66
193	دل آہدے	67
194	ہال دی دل	68
195	رسول پوردی پک شام	69
196	پھلاں بھری چنگیر	70

197	پھاٹک	71
198	ارشاد امین	72
199	صدقہ شاہ عنایت دا	73
200	سازگا	74
201	جاودانی	75
202	جیالا پک دوست	76
203	نیک دل پک دوست	77
204	پڑھا لکھا پک دوست	78
205	نیل و نیل	79
206	روہی	80
207	پرہ پھٹ پوندی اے	81
208	بے وسی دا کیا کروں	82
209	کچنال	83
210	پاٹی رنگیاں اکھیں	84
211	دامانی	85
212	سکھ سنیھا	86
213	عزت دی گالھ	87
214	آپ مہڈے	88
215	الوداعی شام	89
216	گالھیں	90
217	آنھور	91
218	یاد وطن دی	92
219	پریم گھٹی	93
220	مینہ نہیں وسدا	94
221	آہنی دی سیر	95

222	دوست چوھے	96
223	اگوں تاں سمندرھا	97
224	چوپال	98
225	جھیل سیف الملوک	99
227	درد داد لاسہ	100
228	ترجھی اکھ	101
229	آن اگامی	102
230	پنیاں	103
231	مور	104
232	بلبل	105
233	مقتولہ بلی کیتے ہک نظم	106
234	سپیشل پرسن	107
235	حیاتی	108
236	خوشبو	109
237	پینگھ	110
238	چنگی گالھ	111
239	لالہ میرو	112
240	سک	113
241	چند میڈی ماہی وچ	114
242	گیہلنی	115
243	غم گسار	116
244	ٹنڈا ناموتی	117

پہلی پچھی

شاعر بھانویں ان پڑھ ہے
 شاعری تاں ان پڑھ نہیں
 اے تاں کوئی کیف اے
 نال اپنی بے کیفی دے
 وجد ہے وجود دا
 لا وجود مستی اے
 کھیڈ ہے فقیراں دی
 جھلیاں دا جھلارا اے
 دور دی اڈیل اے
 نال دا اُتھارا اے
 کنڈیاں اُتے جیویں رقص
 ہاں اپنے دی ھو دا

اکاں دا گڑ گاڈ ویندا ڈیکھے

(اتنی دیراچ ڈھولک وچ پئی)

قصہ چھڑ پیا

اکاں دا اگڑ گاڈ رٹھ پیا

ویندیں وگدیں

ویندیں وگدیں

پڈھڑی اگوں

کیاڈ ہدی اے

ہکیاں، ہکیاں

اپنے نال سواریاں دے

اوپری کوئی وسوں اے

اوپرا کوئی شاہراے

اوپرے ایس شاہردے

اوپرے کہیں چوک وچ
 اوپرے کجھ لوک ان
 خبرے سٽے پین
 خبرے جاگدین
 نہ روندن نہ کھلدن
 (گویا وسم چکین)
 سامنھے اودرگاہ اے
 جتھاں چھڑے متولی ان
 رتے ساوے، زعفرانی
 پٹکے وٹیندے
 اکاں دا اگڑ گاڑ ویندا ڈیکھے

اوپر کوئی شاہراے
 جیندی کوئی لاہرنیں،
 جیندا کوئی فقیرنیں،
 جیندا کوئی یقیننیں،
 جیندا کوئی چیننیں

جیندا کوئی وین نہیں،
 جیندی کوئی مونجھ نہیں،
 جیندا کوئی وچھوڑا نہیں،
 جیندی کوئی محبت نہیں،
 جیندی کوئی نماز نہیں،
 جیندا کوئی روزہ نہیں،
 جیندا کوئی حج نہیں
 جیندی کوئی زکات نہیں
 کچھ وی نہیں
 کہیں دے پلے کچھ وی نہیں
 ہر کوئی ہتھوں خالی اے
 اکاں دا اگڑا گڑا ویندا ڈیکھے

اوپر کوئی شاہراے
 شیشے دے گھران
 راہن والا کوئی نہیں
 شیشے دے مہمان خانے ان

ریشم آتے اطلس دے

گدیے ان

باہون والا کوئی نہیں

کندھ در کندھ

ہرناں دے سر ان

پتل دے سر خاب ان

چندن دیاں مرغابیاں ان

ڈیکھن والا کوئی نہیں

مٹھائیاں دے تھال در تھال ان

کھاون والا کوئی نہیں

بوتل اے

بوتل دے نال کچھ

بوتل دے پھل ان

چندر چور خابگا ہیں ان

آبنوس دیاں مسہریاں ان

سمھن والا کوئی نہیں

شیلف در شیلف

کتاباں ان

پر پھرن والا کوئی نہیں

سونے دے مور ان

نچن والا کوئی نہیں

آسمانی گیت ان

گاؤن والا کوئی نہیں

اکاں دا گر گاڈ ویندا ڈیکھے

اوپرا کوئی شاہراے

شاہردا ہجوم اے

چینل در چینل

ٹی وی ان

کوئی پتہ نہیں

مشین

بندے نال وٹج گئی اے

یا بندہ

مشین نال وٹج گئے
 ہر کوئی اپنے اپنے ٹی وی اگوں،
 اخبار اگوں،
 رسالے اگوں،
 میک اپ اگوں،
 وسمیا پیٹھے
 کرپشن دی خبر،
 کرکٹ دی خبر،
 فٹ بال دی خبر،
 جنگ دی خبر،
 خبر در خبر
 خبراں دے خیابان ان
 تل وطنی نال بے وطنی دی
 گنگر نال اوندے رچھ دی،
 اوندی گلی دی
 کوئی خبر نہیں

تل وطنی دا پچھانوواں
 جیویں کہیں مندے دا پچھانوواں
 جیویں کہیں بے عزتی دا پچھانوواں
 جیویں کہیں تھک دا پچھانوواں
 پچھانوواں در پچھانوواں
 اوپرا کوئی شہراے
 اندری اندرویندیاں لاہندیاں
 تریمتیں ان
 ہک ڈوجھے کوں ملدیاں نہیں
 غم ہووے تاں روندیاں نہیں
 خوشی ہووے تاں کھلدیاں نہیں
 اوپرا کوئی شاہراے
 شاہردیاں مسیتاں پچھوں،
 مندر راں پچھوں،
 کلیسا پچھوں،
 تقریراں پچھوں،

لیکچرز پکھوں،
 کالماں پکھوں،
 بازگاں پکھوں
 گھنٹیاں پکھوں،
 ملاں دی جہنم اے
 پادری دا وعظ اے
 بانہن دے اشلوک ان
 خبراں ای خبراں ان
 تل وطنی نال
 اوندی مٹی دی
 اوندی عبادت دی،
 کوئی خبر نہیں
 تل وطنی دا چھانوواں
 جیویں پیراں دے ورن دا چھانوواں
 جیویں ذلت دا چھانوواں
 تڑکھانوواں در تڑکھانوواں

اوند اگیت در بدر
 اوندی فریاد در بدر
 اوندی آہ در بدر
 اوندی چیک در بدر
 اوند اقصہ در بدر
 اوندی کہانی در بدر
 اوندی شاعری در بدر
 پوری دی پوری لاہر در بدر
 پوری درگاہ در بدر
 پوری کربلا در بدر
 حسین دا غم در بدر
 مسیت دے لٹھے در بدر
 شام توں پہلے
 شام دے جنازے
 اکاں دا اگڑ گاڈ وینداڈ کھے
 ●
 اوپر اکوئی شاہراے

حاکماں ہتھوں
 اُنھاں دے حکماں ہتھوں
 عالماں ہتھوں
 اُنھاں دے علم ہتھوں
 جرنیلاں ہتھوں
 انھاں دی بندوخ ہتھوں
 مفتوح تھیا،
 بریغمال تھیا
 اکاں دا اگڑ گاڑ ویندا ڈیکھے

اوپر کوئی شاہراے
 اوپری کوئی وسوں اے
 شکست خوردہ

بادشاہ ان
 بادشاہ نال وزیر ان
 وزیراں نال مشیر ان
 اپنے اپنے ہیر و زکوں

اِکوی اِکوی

توپاں دیاں سلامیاں ڈیندے

فوٹو چھکونیندے

کتاباں ایچ چھویندے

(ھاھا.....ھاھا.....ھا)

اگرٹ گاڈے دی ہڈھڑ دا اِلا پیا آوے)

زمین کوں

پٹواری کھا گیا

مذہب کوں مُلاں کھا گیا

حکماں کوں

حاکم کھا گیا

تھل کوں نہر کھا گئی

جنگل کوں

فاریسٹ افسر کھا گیا

صحت کوں

ڈاکٹر کھا گیا

ہرنیاں کوں

محافظ کھا گیا

تعلیم کوں

اُستاد کھا گیا

قانون کوں

جج کھا گیا

دفتر کوں

دفتر دا کلرک کھا گیا

کوئی پتہ نہیں

افسر کوں محکمہ کھا گیا

یا محکمے کوں افسر

مطلب تھیا

(لوڑھا اپنی وہی کوں کھا گیا)

اکاں دا گڑ گاڈ ویندا ڈیکھے

اوپرا کوئی شاہراے

اوپری کوئی وسوں اے

و جوگ در و جوگ

گکھا بندہ

نہ کوئی سنگت

نہ کوئی سانجھ

نہ کوئی دائرہ

نہ کوئی دَری

نال دا گھروی

نال دے گھرتوں

بے خبر

نمبراں در نمبر اں پچھوں

چھڑا لا تعلق

مطمئن ادا سی توں

لا مطمئن ادا سی تیں

اے تاں ساڈی وسوں نہیں

اے تاں ساڈا شاہر نہیں

اکاں دا اگڑ گاڈ وینداڈیکھے

ننگا بھولوں

اساں جو

تیڈیاں نشانیاں وچوں

چھیکڑی نشانیاں ہا سے

ٹھیکریاں تے رہ گئے

یا خداوند!

سا کوں ساڈیاں ٹھیکریاں ولاڈے

سا کوں ساڈیاں نشانیاں ولاڈے

سا کوں ساڈا ننگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

باز ہا سے

☆..... اے نظم لکھن دا خیال میکوں ”ڈسمند مورس دی کتاب "Naked Ape" پڑھ کے آیا

وڈے اپنے کھمباں ہتھوں،
 لمبی اپنی اڈاری ہتھوں،
 تیز اپنی ہوادے ہتھوں
 مارے گئے ہیں

یا خداوند!

ساکوں ساڈے کھمب و لاڈے
 ساکوں ساڈی ہوا و لاڈے
 ساکوں ساڈ اننگا بھولوں و لاڈے

اساں جو

ڈپ کھڑے گھوڑے ہاسے
 جہاں دی کنڈتے

لمبیاں لمبیاں جاداں

ساڈی لغام بنیاں

یا خداوند!

ساکوں ساڈی لغام و لاڈے
 ساکوں ساڈے

ڈب کھڑے بے گھوڑے ولاڈے
ساکوں ساڈ اننگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

چوڑ کنڈے ہا سے

کالے اپنے رنگ وچوں

رتے اپنے ماس وچوں

اپنی چوڑ کنڈی ہتھوں مارے گئے

یا خداوند!

ساکوں ساڈی چوڑ کنڈی ولاڈے

ساکوں ساڈ ارنگ ولاڈے

ساکوں ساڈ اننگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

کنگر ہا سے

کالے اپنے رچھ دے پیر

آدم نال وٹا کے

اپنے اپنے پیراں ہتھوں مارے گئے
یا خداوند!

ساکوں ساڈا ارچھ و لاڈے
”ساکوں ساڈے پیر و لاڈے“
ساکوں ساڈا انگا بھولوں و لاڈے

اساں جو

ناہرہا سے

کھڑا نویں کناں تے
رتیاں اپنی اکھیں نال
پشیم پوشا کاں ویڑھ کے
اپنے کناں ہتھوں
ریشیم ہتھوں مارے گئے
یا خداوند!

ساکوں ساڈے کن و لاڈے
ساکوں ساڈیاں اکھیں و لاڈے
ساکوں ساڈی ریشیم و لاڈے

☆..... سنگتی ارشاد تو نسوی دا پک مصرعہ

ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

اساں جو

ہندہا سے

سندھہا سے

توتے اندر

دیہہ دی چندہا سے

اساں جو

ایرانہا سے

حیرانہا سے

”حافظ شیرازی“ دی قبرتے

اپنے ناں دا ادھاویٹ کے

شرابی تھئے

یا خداوند!

ساکوں ساڈی شراب ولاڈے

ساکوں ساڈی ”گوگوش“ ولاڈے

ساکوں ساڈا انگا بھولوں ولاڈے

وڈے وڈے نغاریاں تے

نکی اپنی ڈھڈھناں

اساں جو فقیر تھئے

کپڑیاں پچھوں، کپڑے پا کے

ننگے تھئے

یا خداوند!

ساکوں ساڈا ننگیج ولاڈے

ساکوں ساڈا ننگا بھولوں ولاڈے

ہیرو نال بقایا ادھا.....

(i)

آدم نال حوا

حوانال کنک

کنک نال پلوتا

پلوتے نال بے دخلی

بے دخلی نال قبضہ

قبضے نال بادشاہی

بادشاہ نال سپاہی
 کوئی پتہ نہیں
 ہیرو نال بادشاہ
 کہ بادشاہ نال ہیرو
 (بے شک ہیرو دارزمیہ چھڑے تمدن دی
 اُساری دارزمیہ اے
 ایس رزمیہ اگوں
 تہذیب داسوال کتھوں شر و کرتجے)

(ii)

ہیرو نال ایند رزمیہ
 کالے علم دارزمیہ
 حق سچ کوں
 اپنی زوروری اچوں طے کریندے
 آریاواں دے ایس رزمیہ اندر
 ”شو مہاراج“ تاں
 واشک ناٹگ وانگوں

چھڑ اپنے بچے کھاوٹا اے

ایں رزمیے دی

بھانویں جو بے پناہ خدمات ان

پر ایں رزمیے توں

ہمیشہ ہک غلطی تھئی اے

”بائبل“ اتے ”تلوار“ کوں

نال نال رکھن دی غلطی

رگ ویدوانگوں

جیڑھی تہذیب کوں نہیں

ھیرو کوں جو ان کریندی اے

(iii)

آپالو در آپالو

دیوتا در دیوتا

کام در کام

جنگ در جنگ

سازش در سازش

کاوڑ در کاوڑ
 کرو دھ در کرو دھ
 جسم در جسم
 ننگی اپنی جسامت اگوں
 سا کوں نہیں پتہ
 ہیر و نال بقایا ادھا
 کون اے

(iv)

ہیر و نال ہاتھی ان
 ہیر و نال ”بیوسی فالس“ ☆ اے
 نال ہوا دے رقص کریندیاں
 گز گز لمبیاں جاداں جیندیاں
 سُمبھاں نال چنگاریاں جیندیاں
 ہیر و نال

ٹوپیاں ان، وردیاں ان
 ٹینک ان، بکتر بند ان

☆..... ”بیوسی فالس“..... سکندر دے گھوڑے داناں

جھنڈے ہن

ترانے ہن

ہیرونال سمندر اے

سمندر دیاں بلائیں ان

ہیرونال بھاء اے

بھاء دیاں بلائیں ان

ہیرونال ہوا اے

ہوا دیاں بلائیں ان

بلائیں در بلائیں

ہیرونال

وڈے وڈے ابولہول ان

کریناں ان

بلڈوزر ان

ہیرونال دیویاں ان

دیوتا ان

انھاں دے حرامی وارث ان

ھیرونال باروداے

آتش فشاں ان

زلزلے ان

ھیرونال

جل پریاں ان

نرتکیاں ان

ھیرونال

اسمان اے

اسمان دیاں رضامنڈیاں ان

ھیرونال قبضہ اے

فتح منڈیاں ان

ھیرونال

تقدیراے

دعا سیں ان

ھیرونال دیہہ ان

پہوں دریہہ ان

ھیرونال

بد بخت تارتخ اے

تارتخ دیاں بود کیاں ان

سا کون نہیں پتہ

ھیرونال

ایندا بقایا ادھا

کون اے

(۷)

گھوڑا در گھوڑا

لانگ ولاکے

پاسے نال تلوار سجا

چھی فٹ لمبا نیزا چاکے

ھیرونال

”غلابی انگلیں آلی سویل پئی اُبھردی اے“

ھومر بھائی

چوک در چوک

”☆ پتل دے شاہ سوار“

پتل دیاں با نہیں

پتل دے ہتھ

پتل دیاں جنگھاں

چو دھاروں کوئی پتل ای پتل

پوشکن پیارے

نطشے بھائی

ہر کو لیس دی قبر توں ول کے

ہیر و تیڈے

ساڈی گردن آن لہائی اے

ہیر و آیا

ٹھاہ، ٹھاہ

واہ، واہ

ہیر و آیا دیوتا جایا

نائگیں آپ کھڈایا

☆..... الیگزینڈر پوشکن دی نظم ”پتل دا شاہ سوار“ پیٹر اعظم دے اعزاز اچ

ستھلاں بیٹھ اے

لوہے دا اڈنا گھوڑا

ہتھ لغام قضادی

”گھوڑا وونے“

”دھاڑ وونے“

”لوڑھ وونے“

(ساڈی جو مجال اے)

سا کون نہیں پتہ

ھیرو نال بقایا ادھا

کون اے

☆ ”ھیرو نال بقایا ادھا اڑدھا اے“

جیندا خاتمہ

صرف مقدس بھوت کر سگدے

☆.....☆ ”ھیرو نال بقایا ادھا اڑدھا اے“..... کارل ژنگ

مٹی دے ڈاند

بھانویں جو اہدن
 سنگھاں وچوں
 سجھ اُبھار دا ویلا
 اپنی تراڈ پچھانویں
 جاگ پیا ہے
 سالھ سفیل توں اڈ پئے ہن
 ول ڈاند مٹی دے
 شیشہ شیشہ چلکدے آون
 متھے متھیلن
 گل اچ گانیاں
 سنگھ سنگھالیاں
 ہل پنجالیاں

گھمٹاں پچھوں
 جھانجھراں پچھوں
 جھالراں پچھوں
 رقص کر بندے میلے، میلے وسا کھیاں
 دھرتی وچوں
 کھراں دی برکت پھٹ پوندی اے
 دول اُتے سر مار کے اپنا
 جوگ جھریندی اے
 بھانویں جو اہدن.....
 سچ تاں اے ہے
 کھوہ نہیں وگدا
 گادھی اُتے
 بوٹاں والی رات اجاں وی
 سستی پئی اے
 ڈاندیناؤن والے سدھ نہیں
 ہتھ کن گئے ہن

سردار جو بے وفا ہا

آسماناں توں

نیلے نیلے پراں آلے

گھوڑے پئے لاہندن

سنجھ در سنجھ

پاسے نال سنجھیاں تلواریں

اتے پیٹھ زمین تے

ادھ پچھدیاں جفتیاں کھاندے

ڈاند موہن جو داڑودے

گسن سانگے ہر ویلے تیار

سُدھ نہیں ساکوں

بھونیں بھٹیاں دی

کتھ وچ ستھ کریندے

سردار جو بے وفا ہا

وت کہیں جنگ اچ

عرشاں دے تاک لتھے

کوئی، کُتاڈ و نہیں مارے گئے
 اوتاں گھوڑیاں توں پئے لاہندے ہن
 سرمیاں چپ چاء ویرٹھی
 اپنی نلو نہی کا وڑاچ
 اساں اسماں چریندے ڈٹھے
 زمین کنبدی ڈٹھی
 ساڈا جیویں
 اپنی پُچھ تے پیر آ گیا ہا
 اکھیں دالیس
 ساڈے سنگھ اچ
 پکیاں تے لون بنیا
 سدھ نہیں
 یتیم زمیناں دی،
 زمیناں تے قبضے دی
 کتھ و بچ ستھ کریندے
 سردار جو بے وفا ہا

بے دخلی

اسماں جو بھانویں
 پیغمبراں والے نہ ہا سے
 ول وی اسماں
 اندروں اپنے چاندے ہا سے
 کہیں دی جنوہ تے
 کہیں دی جاہ تے
 کہیں دے دریاتے
 کہیں دے صحراتے
 کہیں دے پہاڑتے
 کہیں دے اجڑتے
 کہیں دی ذالتے
 کہیں دی زمین تے
 قبضہ کرن
 گناہ دی گالھ اے

بھانویں جو زمین
اللہ دی ای کیوں نہ ہووے

ii

اساں بھانویں جو
پیغمبراں آ لے نہ ہا سے
وت وی اساں
ہاں اپنے دے سو جھلے وچوں
چاندے ہا سے
اساں کالے کو جھے
کھوتے دی پوتھی آ لے
جتا مے دی پوتھی آ لے
منجھیں دی عقل آ لے
تل وطنی
کٹے وانگوں
اے جان دے ہا سے
ساڈ ا کم ہے
اپنے کن ہلیندے راہون
بھٹ توں باہر آ
پشو پتی مہاراج
ڈیکھتاں سہی

تیڈے تل وطنی
اپنے وطن ہتھوں مارے اگنیں

iii

اساں بھانویں جو
پیغمبراں آ لے نہ ہا سے

وت وی اساں

وچوں اپنے چاندے ہا سے

تتلی دا ہک پر بنا ون اچ

ہک ادھ کہکشاں نہیں

ڈو ترے سچھ نہیں

پنچ ست چندر نہیں

نال صرف زمین نہیں

مٹی نہیں

دریا نہیں

ہوا نہیں

پوری دی پوری کائنات حصہ گھندی اے

جیندے اگوں تتلی دے پر جتنی

بے دخلی وی گناہ دی گالھ اے

ولدا مقدس جہان اگوں

دنیا اچ وی نہیں وٹی
 بندہ اچ وی نہیں وٹیا
 وڈے اپنے ڈھڈنال
 اچ وی انویں پنڈت ہے
 ٹھلہ اپنی گردن نال
 اچ وی انویں ملاں ہے
 اچ وی انویں برہمن ہے
 برہمن دے اوراق وی مقدس ہن
 برہمن دے افلاک وی مقدس ہن
 برہمن دابا دشاہ مقدس ہے
 بادشاہ دی فوج نال مقدس ہے
 بندے توں علاوہ ہر شے
 بندے نال مقدس ہے
 اے مقدس دیوتا
 ساڈے کن کیوں
 شورتاں سن سگدے ہن
 اللہ والہام کیوں نہیں سن سگدے

اجارہ داری

اصل اہدن ہک شے ہے

اصل دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

نسل اہدن ہک شے ہے

نسل دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

علم اہدن ہک شے ہے

علم دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

دولت اہدن ہک شے ہے

دولت دی اجارہ داری

ہئی شے ہے

ہئی شے کیوں ہک شے ہووے

نال اپنے

ڈھولک اُتے

کھول کے نچوں وال اپنے

سهولت کار

دھشت دا وحشت دا
 جنگ دا جنون دا
 اسلحے دے انبار دا
 نشے دے کاروبار دا
 وحشی طالبان دا
 کوڑے پیمان دا
 کون سہولت کاراے
 جان گئے ہوتساں وی
 جان گئے ہیں اساں وی

مقدس ڈائری

پہلا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن دی جنگھ ترٹ پووے
 ڈوجھا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن دی گاں مر پووے
 تر تہجھا صفحہ..... بددعا
 اللہ کرے دشمن آپ مر پووے
 (کون اہدے اللہ والے
 بددعا نیں نہیں ڈیندے)

EPILEPTIC ZONE

اسماناں تئیں بُرج،
بُر جاں دے بھئی وال
مراق ماری،
دُنیا ساری،
تمدن دے جلوے
تمدن دی اُساری

تمدن دی حیرانی
 سونے دے وچھے
 سونے دیاں وچھیاں
 نکرٹے جہیں دماغ نال
 بہوں وڈا ہک فتور
 تیز رفتاری
 بیماری
 بلڈ پریشر
 لقوہ
 ادھرنگ
 بے سکونی،
 بے خابی،
 ٹروٹکولائزرز،
 اچوی،
 انتشار،
 فشار،

ترشنا،

ترشنا،

ہورُو،

ہورُو،

بھاء،

ترٹ پھاء،

چچلا،

بے زاری،

نامطمئنین اداسی

انت پروں دے اندیشے

اُتھارے

مرگی

مرگی نال

بجلی دے جھٹکے

ملیا ہو یا ہاں،

ماس دی بو،

متلی،

اُلٹی،

طاعون،

وباء،

کینسر،

بے شک اہدن

سُوہل تارا لڈ گئے

لوہے دی مُٹھ اچ

آتاں سگدے

فتح نہیں تھیندا

علم دی،

طاقت دی،

عقیدے دی،

اجارہ داری نال

چکھوں کلیسا اے

اگوں پاگل خانہ اے

اسان مہذب نئیں تھی سگدیے

بھانویں ہندو اے،

بھانویں مسلمان اے،

بھانویں عیسائی اے،

بھانویں سکھ اے،

بھانویں مذہبی اے

بھانویں لامذہبی اے

بندوخ کوں پھلاں دے ہار

نئیں پوائے وچ سگدیے

بندوخ بندی اے تاں

بندے مریندی اے

نہ ہی کہیں کالے بندے دے خلاف

نظم لکھی وچ سگدی اے

جے تئیں ملک ان

مُلکاں نال سرحد اں ان

سرحد اں نال فوج اے

فوج نال بندوخ اے
 جے تیں دنیا وچ
 کوئی ہک وی ماء
 اپنے ہال کوں
 فوج اچ بھرتی کرویندی اے
 جے تیں بھرپور حملہ اے
 جے تیں بھرپور جوانی کارروائی اے
 اساں مہذب نہیں تھی سگدے
 جے تیں کوئی دشمن اے
 دشمن دا علاقہ اے
 جے تیں نال اسلحہ اے
 اسلحے دے انبار ان
 جے تیں نال تماخو اے
 تماخو دا کاروبار اے
 اساں مہذب نہیں تھی سگدے
 اسماں تیں برجاں نال

چھڑا تمہن دی اُساری
 آپ دا آپ دفاع کریندی
 پاگل دنیا..... دُنیا نال
 جے تیں گھن گرج اے
 جے تیں ”جھپٹنا“، ”پلٹنا“
 ”پلٹ کے جھپٹنا“ اے
 جے تیں ”چیتے کا جگر“ اے
 ”شاہیں کا تجسس“ اے
 جے تیں ”بحرِ خار“ اے
 ”بحرِ خار“ نال گھوڑے ان
 جنت اپنی فتح کریندے
 نیل کے ساحل سے لے کر تا بخاکِ کاشغر“
 ظل سبحان ان
 فاتح ان
 اساں مسلمان تاں تھی سگدے ہیں
 مہذب نہیں تھی سگدے

اساں اچھوت چنگے ہیں

پنج ہزار تے نو سو سال توں
 ساڈی جووی گت بنی ہے
 چس آگئی ہے
 اساں خوش ہیں
 روہ کوں بے کوئی ڈھوون چاہندے
 ڈھوگھن ونجے
 چھے تھیوے
 روہ وی بے اچھوت ہوندا
 پنج پوندا

دریا جے کوئی پیون چاہندے

پی گھنے

چھے تھیوے

دریا جے اچھوت ہوندا

بیچ پوندا

جنگل جے کوئی کپن چاہندے

کپ گھنے

چھے تھیوے

جنگل جے اچھوت ہوندا

بیچ پوندا

ساڈے تے کوئی ترس نہ کھاوے

چھے تھیوے

اساں اچھوت چنگے ہیں

ڈو دوست.....ڈو شرابی

(ڈو شرابی.....ڈو دوست ہک ڈو جھے دو
 مونہہ کر کے مغموم تھئے پٹھن)

دُوروں جیویں

الاپیا آندا ہووے

مُری دی جاہ بندوخ

گھن گھدی اے

میوزک دی،

شاعری دی،

قصے دی،
 کہانی دی،
 کیف دی،
 ایں ملک کوں
 ضرورت ای نہیں رہ گئی
 ایکوں صرف شراب دی ضرورت اے
 جیڑھی ملدی نہیں
 اچھایا رچھوڑ
 توں پیگ بنا
 تیڈا کیا
 کہیں دی سوڑی اے
 کہیں دی موکلی اے
 دنیا دی مرضی
 دنیا جیویں ہووے پئی
 ”اساں چھڑا آؤٹ تھی کے
 تاریخ واقرض نہیں لہاسگدے“

وڈے ویلتیں
 ڈو شرابی،..... ڈو فقیر اللہ دے
 پیندے پٹھن
 اچھا ہک گالھ تاں ڈسا
 اے شاعری تتلی دا
 پچھانو اوں نہیں ہوندی؟
 ڈو جھاشرابی ولا بولیا
 ”وت ڈیکھ..... شر و پیا تھیندے
 ماء.....“
 اتے انت ڈو نہیں
 اے آکھ کے اُجھ باہندن
 ”ڈاؤن و دڈیگال
 ڈاؤن و داپیریل ازم“
 اتے اپنیاں جتیاں اچ
 سمھ پوندن

دوست شاعر کون ھک خط

گلہ غمازی
 اٹکل بازی
 نونہ نہ ہوندر اں
 چھت چھوندر اں
 گر وگھٹالے
 بہمناں والے
 چھند چھٹانکاں
 تول، ترازوں
 جنتر منتر

ہُدے شُدے
 لوہالاٹو
 چندرگاٹو
 دارے دریاں
 پنڈت بھوپے
 ٹنڈن ٹوپے
 چھوڑ فقیرا
 بس ہک کافی
 پریم دی بھگتی
 شاعر نہ بن
 شاعری کر

ہک شرابی دی ڈائری اچوں

(i) ڈھیر ڈھیر شراب نوشی

پچھلا دروازہ

پورے دا پورا

کھول کھڑ بندی اے

اتے سبھ کاٹھ کپاڑ

نواں تھی ویندے

بناں کہیں کوڑ دے

بناں کہیں سچ دے

پُرانی کہیں جاہ تے

نویں ہک جہان نال

ملاقات تھیندی اے

جیندے تہہ خانے اچوں

کئی معجزات طلوع تھیندن

اتے صبح توں پہلے پہلے

غروب تھی ویندن

(ii) تھوڑی تھوڑی شراب نوشی

پچھلا دروازہ

اُدھا کھلیندی اے

اتے کہیں جہات پچھوں

سیج اتے گوڑدی کہانی کوں

آسانی نال لبھ گھندی اے

جیکوں کوئی خاب،

کوئی تھکیرا

زیر نہیں کر سگدا

(iii) شراب نوشی ممنوع

شراب نوشی وچ

ہک ویلا اتنجاوی آندے

جتھاں پچھلا دروازہ

کوئی نہیں کھلیندا

اتے بندہ پاگل تھی ویندے

دوست ڈاکٹر نعیم کلاسرا سانگے

(i)..... تتلی

مزاتاں ہک

الہامی شے ھے

ایکوں اپنے من دے نال وسا

مزے دامزا گھن

بد مزانہ تھی

ڈیکھتاں سہی

تتلی نال پچھانوواں

پتہ نہیں

کنوں اڈ دا آندے

پتہ نہیں

کنتے اڈ داویندے

پھل دیاں جیکرا کھیں ہوندیاں

خود اڈ کے..... او تتلی نال پچھانوواں بندا

مزے دی جاہ وی..... تتلی

پھل دی جاہ وی..... تتلی

(ii)..... علم دا المیہ

عدن دا باغ

مزا در مزا..... در مزا

مزے دے جہان

ڈ دھ دیاں نہراں،

ماکھی دے مانھے

سجی در سجی دُ بنے

حُورِ درحُور

شراب در شراب

(کتاباں اچ جنت شودی اینویں لکھی پئی اے)

اے دوست این مزے کوں

وَلَا لکھ

فاقہ در فاقہ..... لکھ

فانی در فانی..... لکھ

تانگھ در تانگھ..... لکھ

محبت در محبت..... لکھ

وچھوڑا در وچھوڑا..... لکھ

الہام در الہام..... لکھ

حیاتی در حیاتی..... لکھ

ایکوں وَلَا وَلَا..... لکھ

اے دوست

ہک ڈینھ آسی

تل وطنی اے جان وین

علم ہک
عظیم الشان دھوکہ اے

(iii)..... **جندری کھول**

کوئی تاں
انھاں کوں پڑھوی گھنسی
کوئی تاں
انھاں کوں سمجھوی گھنسی
الماری وچ بندر یہاں تاں
گم تھی ویسن
گم تھیون توں پہلے پہلے
یار کلاسرا
جندری کھول
کتاباں تیڈے پیودیاں نہیں

ڈریگن آتے میں

میں جو سوچاں
 اُونویں سُچندے
 میں جو سُناں
 اُونویں سُندے
 میں جو ڈیکھاں
 اُونویں ڈہدے
 کاش
 میں میں کریندی
 میڈی میں
 ڈریگن توں ودھ
 میڈی وفادار ہوندی
 (ڈریگن: ہنس دے گتے داناں)

☆.....ڈریگن: ہنس دے گتے داناں)

ایمپائر مساوی ویمپائر

اتنا خون
 اہلم شودی نہیں پیندی
 اتنا خون
 چچر شودے نہیں پیندے،
 اتنا خون مچھر شودے نہیں پیندے
 جتنا خون
 تمدن دی حیرانی پیندی اے
 سامری دے وچھے پیندن
 جادو گردیاں وچھیاں پیندن
 جتنا خون ساہوکاری پیندی اے
 جنگجو پیندن
 جنگ پیندی اے
 سامری داسا مارج پیندے
 تخت پیندے تاج پیندے

Raptor-22=52.8 Million Dollars

ہنس اجاں چھوٹا ہے
 مٹی دے ڈانڈنیں کھیڈ دا
 پلاسٹک دے کھڈ ونے کھیڈ دے
 اوندے کھڈ ونیاں اِج
 جہاز ای جہاز ان
 اے ایف 16،
 اے جمبوجیٹ.....کنکارڈ
 اوکو براہیلی کا پٹر
 ابو ابو میں وی پائلٹ بنساں
 میں وی جہاز اڈیساں

شوں.....س.....س
 نہیں ہنسا
 اے کھڈوئے اصلی ہوون تاں
 ہوا اچ پھٹ ویندن
 ہنسا وانگوں
 نہیں اڈ سنگدے
 نچنت، بے آواز،
 محو پرواز
 ہنس ماشاء اللہ
 ہن پنديوں سال اچ اے
 میں اوکوں پائلٹ بناون چاہنداں
 تاں او آدھے بابا تہا کوں پتہ اے
 ہک رپڑدی کیا قیمت ہوسی
 نہیں پتہ ابو
 پنج ارب روپے پاکستانی
 جیویں جیویں ہنس وڈ اتھیند اویندے
 میڈا علم گھٹد اویندے
 میکوں سمجھ نہیں آندی
 دل اہدے رپڑدا ترجمہ
 ”شاہین“ کراں

پر شاہین دا ترجمہ اپنی زبان
 اچ کیا کراں
 پنج ارب انساناں دے وسائل
 اتنا عظیم الشان ذیان
 بابا اتنے زیان نال
 پورے ساڈے ملک دی
 ہو ا صاف تھی سگدی اے
 دریا صاف تھی سگدن
 بابا صاف گالھ اے
 میں پائلٹ نہیں بن چاہندا
 میں تہاڈے وانگوں بے وقوف نمی
 میں اپنے بالوں کوں
 مٹی دے کھڈوئے ڈیساں
 بو آسکینہ کوں آکھئے
 بناڈیسی

کشمیر یاں سانگے

کیا آکھوں جو
 ہر بندے دے ملک و نقشہ
 اوندے تن تے ہوندے
 کاغذ اُتے ڈیکھ لکیراں
 نقشے کوں بہہ روندے ہیں
 ملک اساڈا جنت ہئی
 ادھ وچ اچکل دوزخ ہے
 جنت دے ہنڈ و نہیں پاسوں
 فوجی سیر کر بندے ہن
 ساکوں اہدن خطرہ ہے

تلوراں دا فریاد

ٹھڈھے موسم چھوڑ کے دُوروں

اساں نبھائیاں

تھل اپنے وچ آن لٹھیاں

ایہوسوچ کے

بچے اپنے پھڑے کر کے

پلیاں چر کے

پچھاں وٹنیں ول ویسوں

ساکوں عربی شاہ زادے

تپکھاں و نجن ڈیندے نہیں

ٹروں تاں اگوں

گاریاں اڈ کھڑیندے ہن

اڈوں تاں اوترے

باز چھوڑ ڈیندے ہن

ول ول اھدن

ساڈے ماس اچ

وڈی شہوت اے

ساکوں نہیں پتہ

اللہ سائیں سوھناں

ایہوڈ ساچاء

اے شہوت

کیا شے ہوندی اے

جنگجو

بھانویں چٹے ہوون
 بھانویں کالے ہوون
 بھانویں مذہبی ہوون
 بھانویں لا مذہبی ہوون
 بھانویں پڑھے ہوون
 بھانویں ان پڑھے ہوون
 بھانویں تڑھے ہوون
 بھانویں ان تڑھے ہوون
 جنگجو سارے کہوں جہیں ہوندن

طاعون

کچھ لوک چوہے دی پوجا نال
طاعون دا مقابلہ کریندن
کچھ لوک چوہے کوں مار کے
طاعون دا مقابلہ کریندن
انت ڈنہیں مرویندن

Little Boy

پنج ست پاگل
 پاگلاں دے ہتھ
 ایٹمی اُسترا
 باقی ساری
 سر اپنے توں گنجی دنیا
 پٹھی کنگھیاں ڈیوے

☆..... پہلا ایٹم بم جینداناں Little Boy رکھیا گیا

قربانی

چنگیز،

ہلاکو،

تیمور،

عز نوئی،

ہٹلر،

سٹالن،

سب پڑھے لکھے لوگ ہن

ان پڑھتاں

صرف مخلوق خدا دی ہے

گسن سانگے

ہر ویلے تیار

نوح دی پیڑی ہڈی پئی اے

اُنت کھاوَن پیوَن دا

سامان مَکِیا

پکھی پرندے،

جور جناور،

آپت اچ اُجھ پئے

نوح پریشان

سمندر کڈاں لاہسی

اُوں پہلے کاں کوں اُڈا ایا

وَنج بھائی وِسوں دی خبر گھن آ

کئی ہفتے لنگھ گئے

کاں واپس نہ ولیا

نوح گھگھی کوں بھیجا

وَنج بھائی وِسوں دی خبر گھن آ

گھگھی ہک ڈینھ ول آندی ہے

وَسُوں مُرشد

اٹھ ڈاہ کوہ دی وتھ ہے ساری

وَسُوں اندر

کاں حرامی کر کدے پیٹھے

”نوح دی پڑی بڈ دی پئی ہے

کہیں نہیں بچنا..... میکوں اہدے

توں وی گھگھی

چُچ اپنی وچ

زیتون دی پتی پا کے

ہک فوٹو چھکوا گھن

کندھاں اُتے

فوٹو تیڈا

لکیرا ہسی

پھل چڑھاون والے آسن

تیکوں آن سلوٹ مرین

نوح دی پڑی بڈ دی پئی ہے

سندھو دیوتا دی حمد و لا

دیوتا اپنی نندر اچوں جا گیا
 تاں اول ڈٹھیا
 اوز میں تے الف ننگا ستاپے
 نال اوندی کھٹ تے
 کنکاں دے پلو تے سٹے پین
 نہ کا نہہ، نہ کوندر، نہ لئی، نہ سر
 نہ کنڈ کھڈ بندیاں منجھیں
 اول راہ ویندے ہک چھیڑوتوں پچھیا

ڈس میاں چھیڑو
 میڈ الباس کن گئے
 میڈی ساول کن گئی اے
 میڈ ابیلا کن گئے
 میڈے رستے کن گین
 اگلی اگلی، دردرا گوں
 پاگل کتے وانگوں
 چکھداوداں
 کیا کراں، کنتے ونجاں
 ترجمام، ترجمام، ترجمام
 خلقت واسطے ڈتے
 اپنے معصوم کنڈاں دے واسطے
 کالیاں گھپ لیاٹیں دے واسطے
 منجھیں دے واسطے
 بھل دیوتا
 واسطے کتھاں منیندن

تم ٹم تم ٹم
 ڈھنڈیں ڈھورے
 پانی ای پانی
 نال اپنے چو دھاروں
 نہ ہتھ

نہ پیر
 نہ اکھیں
 نہ گن

دیوتا کتھاا سندن
 دیوتا کتھاا ڈ سدن
 اے فانی انسان
 دیوتا دی عزت کر
 دیوتا

یا تاں ستے راہندن
 یاوت ساڈی غفلت دا
 انتظار کریندن

عام تھی اے دیوتا

(کیڑھی گالھ پٹھا سچیندا ہم
ہنیں ہنیں بھل گئی اے)

جو یاد اے

اوکوں و لا و لا یاد کر

دل اپنے کوں

پھلاں نال آباد کر

جیون تاں ہک

عارضی بسیرا ہے

عارضی بسیرے کوں

کہیں ڈینھ لا آباد کر

عام تھی اے دیوتا

نندی

اساں
 وچھے دے کناں آ لے،
 گئے دے کناں آ لے،
 تل و طنی
 هُن اے جان گئے ہیں
 دیوتا ہوون دی خا ہش
 حملہ آوردی تلواراچوں
 وڈی تھی اے
 ساڈا کم اے
 اپنے کن ہلیندے راہون

عام شے

بھاء کوں چوری کرن والا
 بے شک دیوتاواں داسزاوار ہوسی
 ”آئین سٹائن“ وانگنوں

جیسا خدا داراز

ادنی انسان کوں سونپ ڈتے
 چیندے نوروی طاقت کوں
 اساں جیہاں ادنی انسان
 نہیں سنبجال سگدا
 ایکوں سنبجالن سائے
 گوتم بدھ داسریردرکاراے
 جیڑھا بلکل عام شے نہیں

سوگ پر بہ

(بی بی شہید بے نظیر بھٹو
دے اعزاز اچ)

(i)

27 دسمبر

کوئی پتہ نہیں
کیندے جائے ہیں
کیندی تھک ہیں
سا کوں تاں بس اتنا علم اے
ساڈی تھک ہن ایس دنیا وچ
کلھی پئی اے

کلھیاں نانویں
 جنیں وی ساڈی سیندھ سیندوری
 آن ونجائی اے
 جیں وی بوٹاں پٹھ لتاڑن
 گھاملو کڑے
 اوکوں اکھا ہے
 اج دے ڈینھ کوں اساں نہیں بھلناں
 4 اپریل دے وانگوں

(ii)

چوہاں دی گھوراج قاتل

”جنیں وی“.....”جنیں وی“

کیا پئے اہدے او
 تُّساں نہیں جاندے
 قاتل کتھ ان؟
 نال جلوس دے ہک فقیر اللہ دا بولیا
 طالبان دے پچھوں،
 وسوں اپنی وچکن والے خان دے پچھوں

ہر کوڑے، بی مان دے پچھوں
 لگیے پٹھین.....
 ڈوجھا بولیا..... سا کوں علم اے
 قاتل کتھ ان
 ترے سو سٹھ ولا کیاں ماری
 چوہاں دی گھوراچ
 ترے بھابھ بولیا..... چوتھا بولیا،.....
 چوہاں دی گھوراچ پانی چھوڑو
 پُس کے ہک ڈینھ باہروں آسن
 آپیں ڈکھا ہے
 ننگے چوہے لک نہیں سگدے
 وردیاں پا کے

(iii)

نیل کنٹھ سوگ وچ

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سوگ وچ سارا جہان
 الامان

سندھو رات کالٹری
 کالے بوٹاں والٹری
 وسوں پوری نیل و نیل
 چندر پورا لہو لہان
 الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سندھو تیڈی لالٹری
 بے قصور ماری گئی
 ڈیکھ ساڈی بے وسی
 ڈیکھ ساڈا امتحان
 الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ
 سندھو تیڈی جھولٹری
 خالی پئی ہے ڈھولناں
 مونجھ ساڈی درد مند
 درد ساڈا مہربان

الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ

سندھو اپنے صدق دی

پارت ہووی دوستا

کتنی تھوڑی زندگی

کتنی لمبی داستان

الامان

نیل کنٹھ سوگ وچ

(بی بی سین شہید بے نظیر بھٹو دی شہادت تے)

وفاداری

محبت اہدن
 ہک شے ہے
 محبت توں وڈی وی
 ہک شے ہوندی اے
 ”وفاداری
 بشرطِ استواری
 اصل ایمان ہے“
 محبت وی
 وت عبادت وی
 سیاست وی
 چیو دلدار زرداری
 وفاداری
 (دوست آصف علی زرداری سانگے)

نال ہیں شہیداں دے

بھانویں کوئی شمار نہیں
 وت وی کتنے بے شمار
 اساں جو مزدور ہیں
 اساں جو کسان ہیں
 لکھی جو زمین ہیں
 لکھی آسمان ہیں
 پپلاں دے پتر ہیں
 لائیاں دے پور ہیں
 کال ہتھوں مارے گئے
 جتنے بے قصور ہیں
 ہال ہیں شہیداں دے
 نال ہیں شہیداں دے

(دوست بلاول بھٹو زرداری سانگے)

(ٹوجھی پچھی)

پراناً ھک رد ھم

مزا کلھوک دا

مزا اچوک دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا محبت دا

مزا جوانی دا

مزا اَن پُنئی دا

مزا اَن چھانی دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں جیون دا

اُداس تھیون دا

مزا تاں ھیل دا

مزا تاں ڈکھن دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا بہار دا

مزا بہاری دا

مزا خمار دا

مزا خمار دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں بوسے دا

مزا تاں جسم دا

مزا وصال دا

مزا طلسم دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں کھیر دا

مزا تاں ماکی دا

مزا تاں ناکھ دا

مزا بے ناکی دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا تاں ہستی دا

مزا تاں مستی دا

اُجاڑ کھنڈر دا

آباد وتی دا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا وچھوڑے دا

مزا وصال دا

مزا بہوں دُور دا

مزا پہوں نال دا
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں
 ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

مزا عبادت دا

مزا شہادت دا

مزرے کوں یار بنا

مزا تاں آپ خدا

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

ڈڑڈوں ڈائیں ڈڑڈوں

(اگوں اگوں پُرانی ہک ڈھڈھ ویندی وجدی اے)

ENIGMA MUSIC

ریڈانڈین نال
 اوندیاں منجھیں دے گیت،
 اوندے ناہراں دے گیت،
 اوندے سرداراں دے گیت،
 اوندے ڈپ کھڑ پے گھوڑیاں دے گیت
 جنگجو دے گیت،
 اوندی فتح دے گیت،
 اوندی شکست دے گیت،
 ساکوں وی چنگے لگدن
 بے شک اے گیت ساکوں

لاہرتاں کھڈ اسگدن
 وسماں نہیں سگدے
 بے شک ”مائیکل جیکسن“ دی
 چیک وی،

قابل سماعت شے ہے

ویلتوں،

روشنی توں،

خیال توں،

ڈھیر تکھی

جیویں آہ تکھی

جیویں سسکی تھکی

"I Love You,

I will kill you,

But i love you, forever"

☆ Enigma is a German Musical project founded in 1990 by Michael cretu

(Romanian German musician)

کیف دی شے

چوڈھاروں ناسوت دی نگری، بھوت دی نگری
نال اپنے لاهوت دا ویلا، کیف دا ویلا
نیلم والی جھال جھری اے، نال اکھیں دے
مٹھ اج لال یاقوت دا ویلا، کیف دا ویلا

پترے چناراں دے

پَرے رکنوں سوھنے لگدن
 جادو پہاڑاں دے
 ڈھاک تے پل دے ہوئے
 پترے چناراں دے

چاک سگ پوندن
 رُ سے یاد پوندن
 دُور بہوں وچناں اے
 ساکوں ہجر دے راہ پوندن
 کھنپ کیس کھوہ گھدے
 اڈنیاں بہاراں دے
 پترے چناراں دے

بھانویں ایں پار ہوون
 بھانویں اوں پار ہوون
 اکھیں یکتار ہوون
 کیا اتبار کروں

بے اتباراں دے
 پترے چناراں دے

مینہ وس پوندے ہن
 ھیل گھل پوندی اے
 اُتھاں دل نہیں ہوندی
 جتھاں دل ہوندی اے
 کینداناں گھندے ہن
 لٹھے درباراں دے
 پترے چناراں دے
 اساں بے رنگیاں دا

رنگ کوئی لال ہوندا
 اکھیں راہ نال ہوندیاں
 دل درساں ہوندا
 دل والی جھیل ہوندے
 دل دلداراں دے
 پترے چناراں دے

نکھرے نکھرے گئے
 نکھرے نہیں ملدے
 ہتھوں کتھاں اڈ پڈ گئے
 نکھرے نہیں ملدے
 دھوڑ نال دھوڑ تھئے
 نکھرے نہیں ملدے
 ملن کوں مل پوندن
 چاک تلواراں دے
 پترے چناراں دے

کنکاں نسر گیاں
نسر یاں و سسر گیاں
کوئل کوک ڈتی
امباں تے پورا آگئے
چوڈھاروں پھل کھڑے
سرخ اناراں دے
پترے چناراں دے

عشق والا چوڑھا خبرے کن گیا
 سسی نال وچھوڑا خبرے کن گیا
 ویٹھے اندر بلبلیں دا جوڑا ہا
 بلبلیں دا جوڑا خبرے کن گیا
 سینے اندر سینے دا جو درد ہا
 ڈھیر بھانویں تھوڑا خبرے کن گیا
 پنڈوں چنڈے ہال سدھ نہیں کیا تھئے
 جنجیاں والا کھوڑا خبرے کن گیا
 دریا اگوں سالھ تنگی تھی کھڑی
 کانباں والا لوڑھا خبرے کن گیا
 کن گیاں پریاں او نال قصے وچ
 بادشاہ دا گھوڑا خبرے کن گیا
 بلبلیں دا جوڑا خبرے کن گیا

يا اللہ خیر ہووے
 خیر جگ جہان دی
 خیر ایں زمین دی
 خیر آسمان دی
 يا اللہ خیر ہووے
 خیر ہووے سخی دی
 خیر ہووے لکھی دی
 خیر ہووے پگھی دی
 دم، دیا، دان دی
 يا اللہ خیر ہووے
 خیر ہووے مُرلی دی
 مُرلی نال چاک دی
 ہیر ہیر کوکدکے
 چاک والے بھان دی
 يا اللہ خیر ہووے
 عاشقاں دی خیر ہووے

خیر ہووے عشق دی
 خیر ہووے برہا دی
 درد بئی مان دی
 یا اللہ خیر ہووے

پُھلاں نال دوستی
 کنڈیاں اُتے رقص، رقص
 پُھلاں نال دوستی
 چندر نیلا نال نال
 جھیل والا عکس، عکس
 پُھلاں نال دوستی
 یاد اوندی ویندی نہیں
 پتھر اتے نقش، نقش
 پُھلاں نال دوستی
 کہکشاں در کہکشاں
 بے کنار اُتر پُھلاں نال دوستی

باہروں بھانویں ڈسدا نہیں

اندروں ساڈے وسدا ہے

کون ہے

کھڑ کھڑ ڈیکھو ویندا ہے

پھل پھل ویندا ہسدا ہے

کون ہے

کھیڈ کھیڈ انوھی کھیڈدا ہے

راس انوھی رسدا ہے

کون ہے

چس اے اوندی چاہ دی

مزا اوندے لس دا ہے

کون ہے

عشق ساڈے وس دا نہیں

درد ساڈے وس دا ہے

کون ہے

خالی تاں خلاء اے
 باقی تاں فناہ اے
 بھری بھری جھولیاں
 پولیاں در پولیاں
 آندا ویندا راہ اے
 باقی تاں فناہ اے
 بھانویں نال نال اے
 وِٹھ بے بہا اے
 باقی تاں فناہ اے
 عشق درد مند اے
 حُسن بے پرواہ اے
 باقی تاں فناہ اے
 اساں اوندے کون ہیں
 او ساڈا کیا اے
 باقی تاں فناہ اے

سیں دی ڈات ملے
 پوری پر بھات ملے
 نور در نور ملے
 تاب در تاب ملے
 سب توں اچھی ملے
 کال کڑھی ملے
 ہر ویلے موراں کوں
 پائیاں پا ڈیکھوں
 سنگتیاں آونا ہا
 کال کالا کرک پیا
 چپ دی کندھلی اُتے
 چپ ارمانی تھئی

منگنی جے نہیں وت وی
 کوئی دُعا تاں ہووے پئی
 منگنی جے پووے تاں
 خیر منگوں جگ دی

اوہو آپ نال اپنے
 ہر شے وچوں ظاہر اے
 دنیا جیکوں اکھیں نال
 ڈیکھ نہیں پئی سگدی
 اساں پئے ہیں لٹھدے
 ندی پئی اے وگدی
 ساڈی کون لگدی
 مونجھاں دی مونجھاؤنی

مولا مِتر ملاوے
 مِتر ملاوے مولا پاک وو
 مولا مِتر ملاوے
 آن لگی وت جھڑی سیالڑی
 نین تھئے نمناک وو
 مولا مِتر ملاوے
 نال بہار دے برہا پھٹ پئی
 ہری بھری تھئی ساکھ وو

مولا مِترِ ملاوے

مول دے سَت ماڑ پچھانویں

وگدی پئی ہے کاک وو

مولا مِترِ ملاوے

درشن ہووے یار اِجَن دا

کھول کھڑائے ہم تاک وو

مولا مِترِ ملاوے

مِترِ ملاوے مولا پاک وو

مولا مِترِ ملاوے

بھانویں کوئی کم نہیں

وت وی کتنے کم ہن

کھنڈے پین

برہا برہا گوکدے

نین ساڈے نم ہن

کھنڈے پین

غم نال خوشی اے

خوشی نال غم ہن

کھنڈے پین

ساہ سوگوار ہن

تمس اگوں تم ہن

کھنڈے پین

سدھا کتھاں وگدا ہے

دریا نال خم ہن

کھنڈے پین

سکی تیڈے سکے لگدے

عشق در عشق وچوں

اساں ودے اودرے ہیں

او وی تھکے تھکے لگدے

سکی تیڈے سکے لگدے

رات دی رات کتھاں

اٹھاں دے کچاوے تاں

اکھیں اُتے رَکھے لگدے

سکی	تیڈے	سکے	لگدے
زندگی	توں	خوش	لگدے
زندگی	توں	اَکے	لگدے
سکی	تیڈے	سکے	لگدے

ڈیوے	دی	لاٹ	اُتے
قصہ	در	قصہ	تھئے
چونک	دا	پپل	تھئے
گھر	دی	پر	تھئے
امباں	دے	باغ	کتھاں
کوئیل	دی	کوک	کتھاں
ہوک	در	ہوک	اساں
گیڑ	در	گیڑ	تھئے
سونے	دی	پان	چڑھی
بھاء	آسمان		چڑھی
بھاء	دے	بھیت	اندر
لکھاں	دا	ڈھیر	تھئے

خاک در خاک تھے
پیر در پیر تھے

شیشے پچھوں کیا ہا، کوئی پتہ نہیں
بندہ ہا، خدا ہا، کوئی پتہ نہیں
چڑیاں دے کچھ آہنے ہُن، یاد ہے
آہنیاں وچ کیا ہا، کوئی پتہ نہیں
جتھاں ہُن ریت اے، ریت نال
پاگل ہک دریا ہا، کوئی پتہ نہیں
پتہ کروں کیا ہا، کوئی پتہ نہیں

زمیں ہے،

آسماں ہے،

کہکشاں ہے

خدا دے نال کتنی ہے خداوندی

اساں مِلَسوں

ولا مِلَسوں

سدا مِلَسوں

سدا دے نال کتنی ہے سداوندی

اساں جو دور ہیں پئے نال ہوسوں

کتھاں ہے نال ہوون دی دعاوندی

فقط ترشتم، ولا ترشتم، ولا ترشتم

ایں جل دے نال ہووے پئی، جلاوندی

خوشی محسوس تھیندی اے
 نہ غم محسوس تھیندا اے
 نہ روون کول دل اہدا اے
 نہ کھلن کول دل اہدا اے
 نہ کہیں ڈینھ مٹر پیارے نال
 ملن کول دل اہدا اے
 فقیراں دی سدا اندر
 اساں خالی خلا اندر
 بناں کہیں مونجھ، مونجھے ہیں
 پتہ نہیں یار کیا تھی گئے
 وچھوڑا بے بہا تھی گئے

دھمی ویلے پھلاں نال
 جھولی اپنی بھر پیٹھے
 کوئی پتہ نہیں پار دا
 پار کتنی دُور ہے
 کنڈاں نال کھیڈ کے
 مرلی اتے چھیڑو نال
 چوڑھویں دے چندر کوں
 تلی اُتے دَھر پیٹھے
 تَساں وی اندروں وڑ پیٹھے
 اساں وی اندروں وڑ پیٹھے
 باہروں خبرے گلگیاں وچ
 گلگیاں نال کیا تھیا

سب نال پیار اے تاں رب نال پیار اے
 رب نال پیار اے تاں سب نال پیار اے
 مِلاں نال مِلاں والی، سکھنی مسیت اے
 ساڈے نال یکتاری، تو بنے ولی تار اے
 جنگل اچوں وچلا اے راہ ، ساڈا راہ اے
 راہ نال ڈونھاں پاسوں، پھلاں دی بہار اے
 ایہو تاں دھیان اے، پیراں نال پار دا
 کیڑی ساڈی دوست اے، مکوڑا ساڈا یار اے
 آندیاں نال ہر ویلے گیت ہے مِلاپ دا
 ویندیاں نال ہر ویلے کونجاں دی قطار اے

عشق دا وگدا دریا ہووے
 حُسن دی واہندی دھارا ہووے
 درشن سئیں دا نال اساڈے
 وڈے ویلے دا تارا ہووے
 بھانویں ہووے کچھ پُنل دا
 بھانویں تخت ہزارا ہووے
 برہا دی بے چینی ہووے
 تلی تے جیویں پارا ہووے
 لگدا ہے جیویں جھنگی وچوں
 جھنگی چندر اُبھارا ہووے

ناپسند ہیں تاں ناپسند کر، کاوڑ نہ کر
 تھی سگے تاں یار پسند کر، کاوڑ نہ کر
 دنیا کتنی ڈو وکی ہے، تھی ہک و نکا
 ہک وکی دا ناں بلند کر، کاوڑ نہ کر
 جو توں چاہویں اونویں سبھ کچھ نہیں تھی سگدا
 آرزو اپنی آرزو مند کر، کاوڑ نہ کر
 دل اپنے کوں دل اپنے دے نال ملا گھن
 دل اپنے دی نہ کوئی ونڈ کر، کاوڑ نہ کر
 ہک در، بے بہا در کھلدے ویندے ہن
 ہک در اپنے اندروں بند کر، کاوڑ نہ کر

کتھوں آئے ہیں، کوئی پتہ نہیں کتھاں ہوسوں
 پیر تیڈے دی مٹی ہوسوں جتھاں ہوسوں
 پہہ راہسوں تاں، اچا پیل جھاترا ہوسوں
 ٹر پوسوں تاں، وتھ متوں سئے وتھاں ہوسوں
 اچیاں ماڑیاں نال فلک تیں اچے ہوسوں
 جھکیاں جاہیں نال ہمیشاں، جھکاں ہوسوں
 کوئی طلب نہیں رہ اگئی باقی، باقیاں نال
 ہوسوں وی تاں ہر ویلے تیڈیاں سکاں ہوسوں
 ہولیں ہولیں وسمیاں نال، وسمدے پئے ہیں
 دیوتا ہوسی من اپنا تاں، دیوتا ہوسوں

سندھو دے گیت

سندھو تیڈی عاشقی
 صادقان دی صادقی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 ماورا وصال توں

ہجر توں وی ماورا
 سینے اندر جاگدی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 علی علی پل کے
 وال اپنے کھول کے
 ڈھولک اُتے کھیڈدی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی
 بھاگ ونداں دی بھاگ وند
 سسی نال سرخرو
 تریہہ تیڈے نام دی
 سندھو تیڈی عاشقی
 بھل سندھو تیڈی عاشقی

ہنساں دی میں ہنسنی

(ii)

اسمانوں لتھی آں
 دریا اچوں جائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی

آندی ویندی لاہر نال
 تیڈے آس پاس آں
 تھی سگے تاں گول گھن
 لدھے دی لدھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 ہاتو ہات تیڈے نال
 مل کے تار تھئی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 بھان اتے بھائی اُتے
 نیل گوں پائی اُتے
 پائی دی لکھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 تسی تیڈے پیار دی
 مونجھ مونجھ لئی آں
 جنڈری نبھائی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی
 خبرے کتھاں ونجنا اے
 خبرے کتھوں آئی آں
 ہنساں دی میں ہنسنی

(iii)

کوئی کونج لتھی آسمانوں
 مٹھی مونجھ لتھی آسمانوں
 بُت رہ گیا بر وچ بھردا
 ساہ اڈ گئے جمل جہانوں
 جنھاں عشق دی چوٹ نہ چکھی
 گئے وانجے ڈونہاں جہانوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 اٹھی دول وچا کے مترا
 آساں اپنا آپ سنجانوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 نویں پستک پریم دی لکھنی
 آساں تھک گئے وید پرانوں
 کوئی کونج لتھی آسمانوں
 مٹھی مونجھ لتھی آسمانوں

دَر خَماری دَر خَمار

سِکِ وی تار
 اسال وی تار
 دَر خَماری دَر خَمار
 پئی اڈیل پوندی اے
 ارغوانی شام دی
 خوشی چار ڈینھ دی
 درد کتنے بے شمار
 دَر خَماری دَر خَمار
 آپ دی ہستی وچوں
 آپ دی ہستی وسار
 دَر خَماری دَر خَمار
 اکھیں نال دو بدو
 پیراں نال جا پجہا

خیال

کوئی خیال کتھوں دا
 کوئی خیال کتھوں دا
 من اپنے بے چین کوں
 ہک جاہ ٹکن ڈیندا نہیں
 خاب اساں کیا ڈیکھوں
 خاب یاد راہوے تاں
 نندر ساکوں آوے تاں

اسماں تاں چلو
 آدم ہا سے
 ساڈی روح تاں
 وڈ کے اہدن
 اسماناں دو اڈ ویندی اے
 گتے، ہلیاں، پکھی وی تاں
 جیندا جی ہن
 مرن توں پکھوں
 انہاں دی روح
 کن ویندی اے
 کوئی پتہ نہیں

(تریجھی پچھی)

روہی ناویں بھلیا ہویا
 تھل اچ رلیا ہویا
 چال جویں کوئی بندہ ہووے
 ویندا جھنڑدا ہووے

جال منوتی دیاں نظمان

تھل.....1

دُھوڑا گوں

دَھاڑا گوں

چھوٹی موٹی

ہک ادھشے نہیں

پورے دا پورا نال اپنے

اسمان ساڈا گم تھی گئے

اسمان ودے گلیندے ہیں

ملن سائنگے تاریاں کوں،

ملن سائنگے چندرکوں،

چوڈھویں دی رات کوں،

جال دی منوتی ڈیون

تھل دوپے ویندے ہیں

اسمان ودے گلیندے ہیں

متاں اسمان مل پووے

(سئیں مزارخان لاشاری ولوں)

تھل.....2

پھلاں دی خوشبو

چیتراں دے رنگ

نت ڈہدے ہیں

مینہ دی کن من

ساون دے سنگ

نت سُنڈے ہیں

ماء پو مٹھا

ول نئیں ڈٹھا

اللہ ڈکھاوے

(سین بھا بھی صدیقاں ولوں)

تھل.....3

خاب دی شے تاں

خاب دی حد تک ہوندی اے

اکھ کھلے تاں

ریت دی لپ اے،

نال اپنے وسارا

دوست پیارا

تھل اپناوی

خاب دی حد اے

حد اگوں بے حدی

(ملک مجید اعوان اتے راجو بھابھی ولوں)

تھل.....4

کھمبیاں دی جاہ،

پیریں دی جاہ،

پیلھوں دی جاہ،

ٹھیکریاں چُن کے ولدے ہن

پال اساڈے

تھل منگدے ہن کھیڈن کوں

تھی سگے تاں

جالیں والا،

پیریں والا،

کھمبیاں والا،

تھل و لاڈ یوں پالاں کوں

نال ہوادے انت نچنتی

چھل و لاڈ یوں پالاں کوں

(اُستاد اعجاز بلوچ اتے سعیدہ بھابھی ولوں)

تھل.....5

ہک عمرہاں دے باد

نال اپنے کوئی یاد

او وی ریت دی

شالا ہووے پئی

سی والا ٹپا

ہیر والی منی

او وی ریت دی

شالا ہووے پئی

چنڈ نال گری

پھلاں نال بھری

او وی ریت دی

شالا ہووے پئی

(اکرم میرانی اتے شاہدہ بھابھی ولوں)

تھل.....6

گھرنی گھرنی

ریت دے گھر ان

گھردے ویندن

گھردیاں نانویں

ریت آلے روضیاں پچھوں

اگر بتیاں ہال ہوں

اپنے نال نال رہوں

ڈنگ مٹوں کنڈیاں نال

جالیں نال گم سم

(ڈاکٹر رفیق اتے طاہرہ بھابھی ولوں)

تھل.....7

آندے ویندے راہ نال
 جھڑیا جھڑیا دوستا
 کنڈیاں اُتے پُھلاں نال
 وڑیا وڑیا دوستا
 تھل وانگوں پیراں نال
 ریت ریت ریہا کر
 آپ کنوں بے نیاز
 آپ کنوں بے خبر
 سنگری سنگری جنڈاں نال
 چالیں نال پیلھ پیلھ

(ڈاکٹر محسن شہزاد قادرا تے فوزیہ بی بی ولوں)

تھل.....8

بھانویں اج ہوووں

بھانویں کل ہوووں

بھانویں تریہہ ہوووں

بھانویں چھل ہوووں

وَل ہوووں تاں

ایں دنیا وچ

پُورا تھل ہوووں

نکے ہال ہوووں

رلے ڈاچیاں دے

(حکیم رفیق لشاری تے پٹھانی بھابھی ولوں)

تہل.....9

رستے نال اینویں
 ڈھیرے اُتے
 مِلس کت کے اُٹھاپنے دی
 ساہ اپنے کوں جھُن کے
 نال اُٹھاں دے
 ویندے پئے ہیں
 جان گئے ہیں
 دُھپ کوں چھاں دی
 جاگ نہیں لاوئی
 پاردی پارچُچا وئی
 (عرفان ہوتا تے بھا بھی رانی ولوں)

تہل.....10

بدلی، بدلی، خوشبو خوشبو،

کن کن مین مین کن کن،

کترن پچھوں

ساوے ساوے ٹولھے ہن کوئی

دھی ویلے ترم کھڑدے ہن

شالا ترمدے راہون

(امیرزادہ ہوتا تے ماجدہ بھابھی ولوں)

تھل.....11

اے وی گالھ کرنی ہئی
 او وی گالھ کرنی ہئی
 تھل دے نال کرنی ہئی
 گالھ پورے چندر دی
 چندر نال چکور دی
 ٹولھیاں والی جھنگی دی
 جھنگی والے مور دی
 سدھ نہیں پوندی تیڈے نال
 کیڑھی گالھ کرنی ہئی
 سوا اپنی محبت دے

(اظہر لاشاری اتے آسیہ بی بی ولوں)

تھل.....12

رانجھے نال رانجھی اے
 کھیڑیاں نال تم اے
 نکئی جہیں پریت اے
 وڈا سارا غم اے
 تیڈے ساڈے غم کوں
 کون جذب کر سگدے
 تھل نال جی سگدے
 تھل نال مر سگدے
 (اکرم لشاری اتے پنٹی بی بی ولوں)

تھل.....13

تھل اپنے پچھوں

اپنے پیرے کڈا ہیں نہیں چھڑیندا

چھوڑے وی تاں کیویں

ھیل ہوادی اپنے پچھوں

پیرے چھوڑن ڈیندی نہیں

ڈاچیاں، توڈے

کتھاں ویندے

پیرے اپنے چھوڑکے

(کامران لاشاری اتے سعدیہ بی بی ولوں)

تھل.....14

بھانویں جتھاں ودے ہوووں

اینویں لگدے

جیویں چاہ بہادر آ لے

ودے ہوووں

جیویں ہُنیں جے ہوووں

جیویں ہُنیں لدھے ہوووں

ایہوتاں کوئی نال اپنے

تھل اپنے دا جادواے

(را نچھوآتے خالدہ بی بی ولوں)

تھل.....15

پار دی پار کروں
 ڈھیر دا ڈھیر کروں
 سسی دے نام ولا
 اٹھاں دے پیر کروں
 تھل سنگ جیونا ہے
 تھل سنگ مرنا ہے
 پُنوں پُنوں کرنا ہے
 متاں پُنوں مل پووے
 (دوست پُنل خان ولوں)

تھل.....16

ڈیکھو تاں ریت، ڈیکھو تاں چھل
چندن دی ماڑی سونے دا محل
تھل.....

کناں دے نال، گلیاں دا کتو
پیراں دے نال، پیراں دا ہل
تھل.....

مونجھاں دی مونجھ، لاہندا آوے
لاہندا آوے، کلھیاں دی کلھ
تھل.....

(ملک فدا حسین کھوکھرو لوں)

تھل.....17

راتیں نندر راج

نہر ڈٹھی ام

کیویں ڈ ساواں

کھنھی کھنھی

موئے بندے دیاں

اکھیں ہن کوئی لڑھدیاں ویندن

اللہ کنوں

پٹھی تر یہ منگدی آں

تھل اپنا

متاں بچ پووے،

(سنگتی اسلم جاویدولوں)

تھل.....18

واہ جو ساڈے نال ترقی

آن وِرادھی

تھل اپنے کوں پدھرا کر کے

کنکاں نال پلوتے ساکوں

مارن چاہندن

اُچے بُرج اُسارن چاہندن

کیا آکھوں جو

اساں تاں نہر نہیں منگی

وچوں زہر بھری

ساکوں تاں لئی لائے دی

پنیاں ای بہوں اے

جال ای بہوں اے

(سید مالک اُشتر ولوں)

تہل.....19

ساوی ساوی
 ٹولھیاں دی کوئی لام اے
 لام پچھوں لام اے
 ویندی پئی اے
 نال اساں وی
 ویندے پئے ہیں
 اساں نہ ہوسوں
 وت کیوں لگدے
 چال کوں چالیں
 آپ بچسن
 ڈیکھ گھنا ہے
 (سئیں مظہر تابش ولوں)

تھل.....20

تریہہ کنوں،

بر بیان کنوں،

خطرہ نہیں

ٹپیاں کنوں

ریگ ریگستان کنوں

خطرہ نہیں

تیج کنوں

تیرتے کمان کنوں

خطرہ نہیں

تھل اپنے کوں

نہروالے پانی کنوں

خطرہ اے

سا کوں ساڈی

جنڈری نمائی کنوں

خطرہ اے

(سنگتی سلیم نیازی ولوں)

تھل.....21

کیا آکھاں جو
 تچھ مُچھ کریاں،
 تچھ مُچھ جالیں،
 تچھ مُچھ نال روہیڑے
 ملیا میٹ تھیا ہے سارا
 سندھ سا گردو آ بہ
 کیکوں ونج کے پارت ڈیواں
 سندھ سا گردو آ بے دی
 ڈو طرے میڈے خان دے
 ہک طر اسر کاردا
 ڈو جھاوی سر کاردا
 (سنیں سلیمان سہوولوں)

تھل.....22

سْتے لوک جگاؤن دا کوئی ترلا سِستروں
 جالیں نال الاوون دا کوئی ترلا سِستروں
 چُپ چُپاتا لہہ ویندا ہے ککریاں پچھوں
 تلی تے چندر لہاون دا کوئی ترلا سِستروں
 سِستروں اپنے نال فقیرا سِک ساوون دی
 رُ سے مینہ مناوون دا کوئی ترلا سِستروں
 جھرتاں گئے ہیں پیریں وانگوں اندری اندر
 آپ کوں آپ ہلاوون دا کوئی ترلا سِستروں
 ترلا سِستروں ترلا ہک مٹھ ہووون دا
 تھل کوں یار بچاوون دا کوئی ترلا سِستروں
 (سنگتی اللہ بخش کھوکھرو لوں)

تھل.....23

تھل دی ریت اے
 جل دی ریت اے
 لڈ کے پھلاں نال روہیڑے
 پتھر پانی کر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 پریں چنڈے ہال دی دل اے
 دل اپنے کوں بھر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 ڈکھناں کر کے من اپنے کوں
 ماہرا ماہرا کر ڈیندی اے
 تھل دی ریت اے
 ظاہر تھئی اے دریا وچوں
 دریا اندر لہہ ویندی اے
 تھل دی ریت اے
 جل دی ریت اے
 (سنگتی ساحل لاشادی ولوں)

تھل.....24

چو پھیر اساں وا جھوڑیاں دے
 نانویں بالان دے جھری جال اساں
 انھاں ٹولھیاں تے انھاں پلپیاں تے
 وڈے ویلے دی پنیال اساں
 کیکوں پارت ڈیوں دل اپنے دی
 کیکوں جنڈری یار نبھائی ڈیوں
 کیکوں سنگری ڈیوں ساہ اپنے دی
 کیکوں تھل اپنے دی شاہی ڈیوں
 تھل اپنے توں ودھ سوہناں کوئی
 ایں دنیا دے وچ ہووے تاں
 (سنگتی افضل جگوال ولوں)

تہل.....25

جال جال جال بھیننی نال
 سانکدا سیالا ہے
 تیز تیکھی لُری ہے
 پکیاں نال پالا ہے
 تچھوں اپنے کھوہ دے
 پچی کھی رکھ نال
 توڈے اپنے چھیڑ باہوں
 ہک ڈوجھے کوں ویرٹھ باہوں
 (ملک ارشد ویہاولوں)

تھل.....26

بھونیں تے قبضہ

بھونیں دے نال

دماغ تے قبضہ،

جاہ تے قبضہ،

جوہ تے قبضہ،

جسم تے قبضہ

روح تے قبضہ

قبضہ قبضہ تھل اپنے دی و سوں

کیویں ڈسوں

”ب“ بندوخ نہ ”گ“ گنڈاسا

پانی کھراے قبضے دا

(محمود مہے ولوں)

تہل.....27

ہوسنویں خوشی نال
 ریت دیاں گبڑیاں جوڑ کے
 ہوسنویں خوشی نال
 ریت دیاں گبڑیاں بھن کے
 اجاں تاں اساں نکے ہیں
 توڈے توں وی ڈردے ہیں
 وڈے خبرے کڈاں تھیسوں
 پیرے اپنے میل کے
 توڈے اپنے چھیڑ کے
 (ہنس ولوں)

تہل.....28

اِتھاں ترم کھڑ دی
 اُتھاں ترم کھڑ دی
 اِنھاں پلپیاں تے
 اِنھاں پالیاں تے
 بھانویں صبح ہووے
 بھانویں شام ہووے
 پنیال ہووے مٹھے موسماں دی
 سِک اپنے نال تمام ہووے
 (شناں ولوں)

29.....تھل

پیراں نال ہے تھل
 تھل اپنے دی یاد
 ویرانہ آباد
 کچی مسیت دی خوشبو
 لال کری دے پھل
 جاوداں، اَن مُل
 ہک رات دی مہمانی
 سَنو راتاں دے غم
 وت وی کتنے کم
 (اشوولوں)

SOS Call

Save our Thal, please!

مویان دی ارواح

نال اپنے یاد رکھنا پوندا ہے
 درد کوں آباد رکھنا پوندا ہے
 مویاں دی ارواہ ڈیوئی پوندی ہے
 زندگی کوں راہ ڈیوئی پوندی ہے
 بھانویں جو موئے نال اپنے نئی ہوندے
 وت وی کتنے نال اپنے ہوندے ہن
 تھی سگے تاں مویاں دی ارواہ ڈیوئی

”کنفیوشس“ دی ہک نظم اچوں

اے شاہر چھوڑے ونجئے ہن
 اے وستیاں چھوڑ ونجیاں ہن
 اے ماڑی چھوڑ ونجئی اے
 او بنگلے چھوڑ ونجئے ہن
 جنھاں وچ روز کھیڈے ہیں
 او گلیاں چھوڑ ونجیاں ہن
 جنھاں تے روز ٹردے ہیں
 او رستے چھوڑے ونجئے ہن
 نویں ہک قبر دے سانگے
 اے قبریں چھوڑ ونجیاں ہن
 جنھاں وچ ساڈے ماء، پیو
 نال سٹے پین

(کنفیوشس دی ارواح)

جگ درشن کا میلہ

ہر ویلا ہے پریم دی بھگتی
 ست سنگھ داہرو ویلا
 ڈیئھ دے نال ہے رات اکھیندا
 رات دے نال سویلا
 جو آیا اوں ونجناں پک ڈیئھ
 کیا چھتری کیا چھیلا
 اندری اندر پُرس کھڑ دا ہے
 نال ندی دے پیلا
 ”اڑ جاوے گا ہنس اکیلا
 جگ درشن کا میلہ“

(سنیں کبیر بھگت دی ارواح)

دلتان سانگے

(i)

اڄ وی اونویں برہمن ہے
 اڄ وی اونویں دلت ہے
 دنیا جو بھانویں اونویں نہیں
 وت وی ساڈی دل ازاری
 پہوں کریندی ہے
 بھلا ہووس

بھانویں جو غلام گیری
 صدیاں دی مصیبت اے
 کل وی ساڈے نال ہئی
 اڄ وی ساڈے نال ہے
 وت وی مک سگدی ہے
 پریم دے گیان نال

(مہاتما جیوتی باپھولے دی ارواح)

(ii)

اُتوں بھانویں مردِ مرد
 وِچوں اپنے ڈری ڈری
 سرِ اپنے دی بوچھنی سنبھال کے
 عاجزی دی سکشانال

اہدی اے

نفرت دور تھی سگدی ہے

علم نال جہالت دی

ڈکھتاں اچھوت بی بی

قبر تیڈی تے

پھل ای پھل ان

کھنڈے پن

(سین ساوتری بانی دی ارواح)

دلِ تان سانگے

(iii)

برہمن دے ہتھ رام لگیا
 راون دے ہتھ سیتا لگی
 سدا مسافر پیراں اگوں
 گوتم نال اینویں جھیرٹالا کے
 اساں کتنے
 خوش قسمت ہیں بابا صاحب
 ساڈے حصے بدھ مت آیا
 ساہ اپنے وسما کے
 ہتھ اچ کاسہ چا کے

(بابا صاحب امبیڈ کر دی ارواح)

ولدا مہاتما گاندھی اڳوں

علم دیاں گا لہیں
 علم دے نال دھیان دیاں گا لہیں
 امن دیاں گا لہیں
 امن دے نال امان دیاں گا لہیں
 پریم دیاں گا لہیں
 دم، دیا، دان دیاں گا لہیں
 بھانویں سچ ان
 وت وی اہدن
 بندہ اپنے نال مہذب کیویں تھیوے
 جے تئیں ماس خورائے
 (سئیں مہاتما گاندھی دی ارواح)

جینی بی بی

قبر تیڈی

پہوں دور ہے

آنہیں سگدے

افسوس تاں کر سگدے ہیں

تیڈے بالوں کوں

نہیں بچا سگے

افسوس ہے

پیا تاں پیا

کارل مارکس شودے کوں وی

نہیں بچا سگے

زندہ ہووے ہاں تاں

جیل اچ

داس کیپٹل دی جاہ

بلیک کیپٹل

پٹھا لکھدا ہووے ہا

یاد تیکوں کر کے

(سئیں کارل مارکس دی ارواح)

☆.....جینی بی بی.....کال مارکس دی گھر آلی

چے گویرا

کیو بادے جنگل توں
 بولیو یادے جنگلاں تیں
 ہک ہتھ وچ کتاب
 ہک ہتھ وچ گن
 متاں اے دنیا تبدیل تھیندی ہووے
 دنیا ج وی اونویں دی اونویں اے
 تیڈی ٹوپی جتنی وی
 تبدیل نہیں تھسی
 بھائی چے گویرا
 (کامریڈ چے گویرا دی ارواح)

لال پھل

تیکوں مار سگدے ہن

میکوں مار سگدے ہن

بے شمار لوکاں کوں

جاننا لوکاں کوں

کون مار سگدے ہے

اے تاں ہوسن ہر ہمیش

نال نال پھلاں دے

لال لال پھلاں دے

(دوست ظفر لُنڈ دی ارواح)

توں ساڈا افریکہ

دُور کتنی خوشی اے
 بے بہا اندھارے توں
 نال کتنے غم ان
 بے بہا اندھارے دے
 گھنگھریا لے وال ہن
 بے بہا اندھارے دے
 گھنگھریا لے دریا ہن
 بے بہا اندھارے دی
 گھنگھریا لی ریت اے
 بے بہا اندھارے دی
 وچوں ساڈے نال اے
 ڈیوے جتنے روشنی
 روشنی دے روبرو
 اساں تیڈے نیگرو
 توں ساڈا افریکہ
 (سین نیلسن منڈیلا دی ارواح)

ہک سوگوار حاضری

قبر تیڈی تے
 پنج ہیں بھانویں ست ہیں
 کوئی پتہ نہیں
 سوگوار پٹھے ہیں
 کتنے افسوس دی گالھ اے
 ایں ملک کوں
 کہیں صوفی دی
 کہیں سنت دی
 کہیں عالم دی
 کہیں نوبیل لاریٹ دی
 ضرورت ای نی رہ گئی
 عبدالسلام پیارے
 (ڈاکٹر عبدالسلام دی ارواح)

پریم دی سولی

مسجد گئی آں

توں نہویں ملدا

مندر گئی آں

توں نہویں ملدا

چرچ گئی آں

توں نہویں ملدا

تیکوں کتھاں لگ کے ملاں دوستا

پریم دی سولی اُتے

(مدر ٹریادی ارواح)

معجزہ

دنیا دے بھانویں سارے لوک

اللہ جائے ھن

وت وی اہدن کچھ لوک

اللہ سنیں دا

معجزہ وی ہوندے ھن

مل کرا ہیں جنہاں کوں

کوڑھ دور تھی ویندن

غیر غیر، نہیں راہندا

(ڈاکٹر تھ فاؤدی ارواح)

یتیمان سانگے

اللہ دا کوئی پیو نہیں
 اللہ دی کوئی ماء نہیں
 اللہ سب دا دوست اے
 اساں وی یتیم ہیں
 اللہ دا رسول وی یتیم ہا
 تھی سگے تاں پیارڈ نیوں یتیمان کوں
 اللہ آپ وارث ہے یتیمان دا
 (سئیں عبدالستار ایدھی دی ارواح)

مونجھ

پتھر دا کٹورا اے
 بوند بوند پانی اے
 تلی اُتے وَت وی نال
 تخت سلیمانی اے
 تیڈی ساڈی مونجھ تاں
 مونجھ آسمانی اے
 ایہو تاں کوئی منتر اے
 روہ دے نال راہون دا
 مونجھ کوں مناون دا
 (مرشد ارشاد تو نسوی دی ارواح)

مَن اپنے دی مینہن

ہک ڈ وجھے کوں

گلکڑیاں پا کے

جالیں ہن

جالیں نال جلوٹے ہن

پے کھیڈ دے ہن

ریت پچھوں کوئی دریاھا

پیاوگد اہا

تھل اپنے دا جادو ہے

اینویں لگد اہا

من اپنے دی مینہن ہئی

مینہہ منگدی ہئی

(سئیں و سمل پنوار دی ارواح)

کیا کروں اُستاد جی

انقلاب ہی شُودا
 فیل تھی گیا ہے
 نویں سروں نال اپنے
 انقلاب کر ڈیکھوں
 درد اپنی وسوں دا
 ول کتاب کر ڈیکھوں
 ول کتھائیں آپ کوں
 بے حساب کر ڈیکھوں
 کیا کروں اُستاد جی
 (اپنے استاد پروفیسر نواز صدیقی دی ارواح)

پریم کبوتر

نیل کتھانویں،

کتھ کے ساکوں

اڈ ویندا ہے

پریم کبوتر

کھمب لا کے اسمانی

(سئیں شمیم عارف قریشی دی ارواح)

لکھی زمرد

دل اہدا ہے

سید بادشاہ

قبر تیڈی تے

مٹھ اپنی دا

لکھی زمرد رکھ آندے

تھوڑا تھوڑا بکھ آندے

(دوست سید حسن رضا بخاری دی ارواہ)

وچھوڑا

جامنی انگوراں دی
 وَلھ کتھاں ویڑھ کے
 اے ندی وی تر پیٹھے
 او ندی وی تر پیٹھے
 من اپنے دی مونجھ نال
 اکھیں تار کر پیٹھے
 کیا کروں وچھوڑے دا
 وچھوڑا بے بہا جو ہے

(سنیں ذکوالہ دی یاد اچ)

اُداسی

پہلے وی اُداس ہئی
 ول اُداس تھی اگئی
 چندر متوں چندر دی
 چاندنی دا کیا کروں
 نال اپنے بے وفا
 زندگی دا کیا کروں
 زندگی دے نال سکھنی
 بے وسی دا کیا کروں
 کیا کروں اُداسی دا

(سئیں وسیم واگھادی ارواح)

چھیکڑی ارواح

لوک واہندا دریا ہے
 وہ گھن
 تھوڑا بہوں درد ہے
 سہہ گھن
 تھوڑی بہوں مونجھ ہے
 منا گھن
 ڈکھتاں اجاں آونے ہن
 قہقہہ درقہقہہ درقہقہہ

(مرشد محمود نظامی دی ارواح)

دوستان راہیں کجہ نظامان

چٹے چٹے بُلھوں ہن
ساوی ساوی لام ہے
کیندے ناویں پار دے
پکھیاں دا سلام ہے
رام نام ست ہے
ست رام نام ہے

آکروش

اساں کیڑے،

اساں مکوڑے،

اساں کٹانوں،

اساں چوڑھے،

اساں گٹانے،

نکڑیاں نکڑیاں شنیں دے

وڈے وڈے پہاڑ

ڈھوسگدے ہیں

ساکوں وی تاں تھوڑی جتنی

عزت ڈے اے زندگی

جنگل ساڈا

وت وی اپنے جنگل متوں

اسماںِ دلت
 جنم جنم دی دلت
 منگھ، مہار، مہانے
 مرن ہتھوں جیون ہیں
 جیون ہتھوں مرن ہیں
 دیوتا دے پیردا کوئی ورن ہیں
 ساکوں وی تاں تھوڑی جتنی
 عزت ڈے اے زندگی
 عزت متوں اسماں دلت
 اسماں تل وطنی
 ہن اے جان گئے ہیں
 سیتا دامتہ رام نہیں
 ہنومان اے
 کاں، گتے وی
 ساڈی ذات برادری ان
 (دوست ارون دھتی رائے سانگے)

دل اہدے

میں توں وڈی

دھی میڈی

گل مکئی اہدی اے

بابا علم بندہ اے

وحشی طالبان تاں

بندے نال مندا اے

اللہ دے ناں تے

اللہ دا کھلا دشمن

اللہ دے کھلے دشمن کوں

اللہ پڑھاواں

دل اہدے

تلی تے پورا چندر بکھاواں

دل اہدے

(نکی دھی اپنی ملالہ یوسفزئی ”گل مکئی“ سانگے)

پال دی دل

دل اپنی تاں

پال دی دل اے

تتلی کوں پھل

اتے پھل کوں تتلی سمجھیندی اے

باز دے دھڑ کوں

گھگھی داسر پئی لیندی اے

اللہ کرے لگ پووے

پال دی دل دے نال ای

دُنیا بچنی اے

(نکی دھی اپنی گریٹا تھنبرگ سانگے)

Greta thunberg "Swedish Climate)

(youth activist

رسول پور دی ہک شام

بے شک

مونجھ وی ہووے پئی

منا گھنسون

بے شک

درد وی ہووے پیا

سہہ گھنسون

دشمن

بھانویں کوئی نہیں ہوندا

دشمن نال

اوکھا ویلا آیاوی تاں

رہ گھنسون

اِس ہک دل بدنام نہ ہووے

اللہ کرے

شام توں پہلے شام نہ ہووے

اللہ کرے

(دوست اسلم رسول پوری سانگے)

پھلاں بھری چنگیر

پچھوں کتھاں پیرے چھوڑ گیا ہے
 خالی اپنے ویٹھے چھوڑ گیا ہے
 اساں اوندے پیرے سانہ رکھے ہن
 نکرے نکرے جھیرے سانہ رکھے ہن
 کہیں پاسوں تاں جھات آن پاوے ہا
 نال ساڈے سانوئی مناوے ہا
 تلی اُتے دل دھری پٹھے ہیں
 پھلاں دی چنگیر بھری پٹھے ہیں
 (دوست عزیز شاہد سانگے)

پھاٹک

رات دی رات اچ
 سونے دے کوئی وچھے ہن
 گھاء ساڈے چرویندن
 دھمی ویلے
 اسماناں تیں
 اساں اپنیاں گائیں سو دھے
 پھاٹک لگے ہوندے ہیں
 وت وی ساکوں
 اپنے وچوں پورا پک اے
 وسوں ساڈی وپج کے
 جوہ ساڈی ہتھیا کے
 سامری وی تاں
 اپنی دست بردکنوں
 انت نہیں بچنا
 ساکوں پھاٹک لا کے
 ہیٹ نواں پا کے
 (دوست منصور کریم سیال سانگے)

ارشاد امین

اساں پہوں تھوڑے ہیں
 او پہوں دریہہ اے
 اللہ کرے دریہہ ہووے
 وسوں دا کوئی قصہ اے
 قصے دا کوئی دیہہ اے
 اللہ کرے دیہہ ہووے
 پورے ہند سندھ نال
 توتے والی جنت نال
 (دوست ارشاد امین سانگے)

صدقہ شاہ عنایت دا

بھانویں ساری دنیا دے
 لوک ساڈے لوک ہن
 وَت وی اپنے عشق دا
 انتظار ساڈا ہے
 ”بے نظیر“ ساڈی ہے
 ”ذو الفقار“ ساڈا ہے
 سنگری سنگری سندھ نال
 کھوہ اپنے دا کھاڈا ہے
 ویل ”شاہ لطیف“ دی
 صدقہ ”شاہ عنایت“ دا
 (دوست ارشاد لغاری سانگے)

سانگا

بھلے ایں پار دا سانگا
 بھلے اوں پار دا سانگا
 نہ سکھنی جیت دا سانگا
 نہ سکھنی ہار دا سانگا
 اساکوں یار کافی ہے
 فقط ہک پیار دا سانگا
 (دوست امجد بھٹی سانگے)

جاودانی

اسماں اپنی قبر کنوں
 چار قدم ہوندے ہیں
 پہلا قدم زندگی
 ڈوجھا قدم زندگی
 باقی بچے ڈو قدم
 زندگانی پیار دی
 جاودانی پیار دی
 (دوست محبوب تابش سانگے)

جیالا ہک دوست

اڈن چاہندے نال ہوا دے
 نال ندی دے ترن چاہندے
 لوکاں سانگے جیون چاہندے
 لوکاں سانگے مرن چاہندے
 کھول کے اپنے وال فقیرا
 خود کوں خالی کرن چاہندے
 تلی اُتے سر دھرن چاہندے
 جی اپنے دے نال جیالا جیوے شمالا
 (دوست شہزاد شفیع سانگے)

نیکِ دلِ ہکِ دوست

راتیں بندِ راج
 نیکی ملنِ ائی ہئی
 ہو بہو تیڈیاں شکلاں ڈیندی ہئی
 نال اوندے
 ڈھیر سارے پال ہن
 پھلاں توں ودھ ہولے پھل
 دل آہدے
 اساں وی نیکے پال ہوندے
 نیکی اپنی نال ہوندے
 (دوست ڈاکٹر افضل ڈھانڈلہ سانگے)

پڑھا لکھا ہک دوست

ہک دفعہ ملے ہا سے
 پڑھے لکھے بندے کوں
 دل اہدے وت ملوں
 پڑھے لکھے بندے کوں
 پڑھے لکھے بندے دا
 کوئی تعصب نہیں ہوندا
 جیویں کہیں نمائے دا
 کوئی تعصب نہیں ہوندا
 ما سوا محبت دے
 (دوست عامر حسینی سانگے)

نیل ونیل

تخت سلیمان دا
 تلی اُتے دھر کے
 پتھر وچوں خان دا
 گھوڑا چٹا گھر کے
 آساں روہ کالے دی
 سکھنی اڈیل ہیں
 تہوں نیل و نیل ہیں
 (دوست حسن مرتضیٰ سانگے)

روہی

تھڈن دی کوئی شے ہوندی
 اسماں تھڈگھن ویندے
 لڈن دا کوئی بار ہوندا
 اسماں لڈگھن ویندے
 روہی تاں یار مشوقاں وانگلوں
 دل دے نال وساوئی پوندی اے
 درد اے، درد ہنڈا اوٹا پوندے
 مونجھ اے
 مونجھ مناوئی پوندی اے
 (دوست باسٹ بھٹی سانگے)

پرہ پھٹ پوندی اے

اگوں دا کوئی پندھ ہووے
 پچھوں دی کوئی چھک ہووے
 روہی والے یار دی
 سینے اندر سک ہووے
 نال اپنے سسُونئیں
 اللہ سائیں ہک ہووے
 پرہ پھٹ پوندی اے
 متھے وچوں آپ دی
 (دوست جہانگیر مخلص سانگے)

بے وسی دا کیا کروں

بے وسی در بے وسی
 پلھن شودی کیا کرے
 بے وسی در بے وسی
 کونج شودی کیا کرے
 درد شودے کیا کرن
 مونجھ شودی کیا کرے
 شاعر شودا کیا کرے
 ترمیت شودی کیا کرے
 جتھاں ہر شے
 ٹوپی توں لا تڑے توئی
 مرد کوں ای لگی ہووے
 جنت جتھاں
 مٹلاں کالے علم نال ٹھگی ہووے
 کیا کروں بے وسی دا
 (دوست ممتاز خان کلیانی سانگے)

کچنال بی بی

اے راہ گھنوں وی تاں
 پُھل ویڑھ کھڑدی اے
 او راہ گھنوں وی تاں
 پُھل ویڑھ کھڑدی اے
 ڈھیر سارے پیار دے
 جا پچاہ بہار دے
 (دوست اظہر کلیانی سانگے)

پانی رنگیاں اکھیں

پتہ وی نہیں لکھا سا کوں
 اساں جذب تھی گئے
 ساڈے تے کوئی ڈوہ نہیں
 اے تاں کوئی جادوہا
 پانی رنگیاں اکھیں دا
 جہاں سا کوں سندھ لئی
 سندھونال پریم دی
 (دوست اخلاق مزاری سانگے)

دمانی

پتھر اچوں ڈس پئے
 ڈکھ دی کہانی ہیں
 چھبی کھن پر ہیں
 لپ کھن پانی ہیں
 کیا آکھوں دوستا
 اساں جو دمانی ہیں
 روہ نال راہندے ہیں
 روہ توں وڈے دل نال
 (دوست سئیں حبیب مہانا سانگے)

سُکھ سنیہا

وڈے ویلے کوئی

آن ملیاھے

کاں کر کیاھے

شالا سُکھ سنیہا ہووے

جھوکاں شالا وسدیاں ہوون

چھیڑو شالا نال مہاگ دے

گاندے ہوون

ساکھیں اندر

قصہ شالا چھڑدا ہووے

ڈیوے دی وَٹ اُچی کر کے

(دوست ملک محمد اختر منڈھیرا سانگے)

عزت دی گالھ

امرود کوں
 امرود دی خوشبو کوں
 امباں کوں
 امباں تے پورے چندر کوں
 گھوڑے کوں
 گھوڑے دے رقص کوں
 بندے کوں
 بندے دی بندگی کوں
 شاعر کوں
 شاعر دی شاعری کوں
 عزت ڈیون
 عزت دی گالھ اے
 (دوست ملک ریاض حسین سامٹھیہ سانگے)

آپ مُہڈے

پال پال ہا سے پے

نال نال ہا سے پے

دور دور تھی گئے ہیں

بور بور تھی گئے ہیں

پہلے کٹھے تھیوں ہا

چکھے وڈے تھیوں ہا

آپ مُہڈے تھیوں ہا

(دوست پروفیسر محمد خان ملغانی سانگے)

الوداعی شام

شام داویلاھا
 اجاں تھوڑی سردی ہئی
 دور کہیں پتن اُتے
 بھاء پئی ہلدی ہئی
 اوکوں وی جلدی ہئی
 ساکوں وی جلدی ہئی
 اُتھاں اوکوں مل نہ سگے
 جتھاں اوکوں ملناھا
 (دوست نجیب حیدر ملغانی سانگے)

گالھیں

کوڑیاں سچیاں
 سچیاں کوڑیاں
 انقلاب دیاں، گالھیں
 صرف کتاب دیاں، گالھیں
 گالھیں توں ودھ نال اساڈے
 درد مان دی وسوں
 کیا لکھوں کیاڈسوں
 (دوست غضنفر عباس سانگے)

آنہور

لاہی چاڑھی

تکین، شلکن

اٹھ کیتے

اوکھی جاہ اے

جتاں وچوں جے کوئی اہدن

بجت ہووے تاں

موندھے نال کچا وے اپنے

ہک برابر کر گھندے

ڈواکھیاں دی آنہور

آنہور نہیں راہندی

(دوست ابراہیم بیگ سانگے)

یاد وطن دی

اساں پر دیسی
 ہر ویلے ساکوں
 تر یہہ اپنی دا چلکا پوندے
 پولیاں دی نہیں
 پرے کنوں ساڈا
 پرا کریندی اے
 ساکوں ساڈے
 ملک دمان دی یاد ڈیویندی اے
 پندھ مک ویندن تر یہہ لہہ ویندی اے
 (دوست اکرم گورمانی سانگے)

پریم گھٹی

پیراں نانویں دشت دشت
 دشت نانویں دھپ دھپ
 میلاں تیں رستے نال
 مہربان چپ چپ
 اکاں وچوں تھی کشید
 گھٹی اپنے پریم دی
 (دوست رحمت اللہ قیصرانی سانگے)

مینه نین وسدا

کملے بھولے
 پال، پلوڑے
 اٹاپن کے
 جھولیاں اڈ کے
 مینہ منگدے ہن
 وس پونداھا
 جنیں ڈ مینھ دی
 اے دنیا آن سیانی تھئی اے
 مینہ نین وسدا
 (دوست شفقت اپی سانگے)

ہنی دی سیر

انوں پاسے نال سندھ
 انوں پاسے نال روہ
 انوں چٹھے آلا بند
 انوں چٹھے آلا بند
 وچوں وگدی اے راہ
 جیندے مکدے نہ پندھ
 تھوڑا پندھ کروں ہا
 تھوڑی سیر کروں ہا
 کوٹھے جیڈی اے جوار
 مٹھے متراں دی کار
 اٹھاں اٹھاں دی قطار
 (دوست نصر اللہ بلوچ سانگے)

دوست چوہے

پچھلے ہفتے بھا بھی آئی ہئی
 برنی داڈ بہ اتے پنخ سورو پے
 ہنس کوں ڈے کے اہدی ہئی
 ڈاکٹر جسکا نئی دے سارے
 دوست چوہے مرا گننیں
 میکوں اے سن کے
 وڈی خوشی تھئی
 میں وی تاں تیڈا
 ہک دوست چوہا ہاں
 (دوست ڈاکٹر مظہر جسکا نئی سانگے)

اڳوڻا تان سمندر ها

تين آڪهيا دريا هه
 مين آڪهيا دريا هه
 اڳوڻا تان سمندر ها
 جيڪوڻ اسان ٽههه نه سڳهه
 روونا ها رو نه سڳهه
 كهههه ها كههه نه سڳهه
 يار تيوڻ مل نه سڳهه
 (دوست طارق برمانى سانگهه)

چوپال

عشق والی گالھ اے
 ”دیوانے“ دے نال اے
 واہے اُتے ”شاہ نشاط“
 دل اپنے دا حال اے
 ”کامی“ ہتھیں مری اے
 ”تاشی“ ہتھیں تھال اے
 کھوہ اپنے دا پیل اے
 تھل اپنے دی جال اے
 ایہو کوئی اسرار اے
 ہری بھری چوپال دا
 (دوست شیخ منیر غنی سانگے)

جھیل سیف الملوک

(i)

جھیل بی بی

چھپ چھپ

چھپ چھپ

چھولیاں تیڈیاں

چھلکدیاں ویندیاں

چھلکدیاں آندیاں

اُتے نیلا نیلا آسمان

پٹھ نیلی نیلی توں

(ii)

جھیل بی بی

اُچے ساوے چیرٹھ نال

کلھے باہون چاہندے ہیں

اِتھاں ہک ہجوم اے
 آدم دی بزرگی دا
 جنت وچوں بے دخل
 کتھاں وںچ پاہووں
 جتھاں نازگا پروت ہووے
 پریاں ہوون
 توں وی ہوویں

(iii)

جھیل بی بی
 جڈاں آدم زاد نہ ہووے
 ملکہ پروت نال جو پریاں
 دھانوں آون
 ساکوں ڈساویں
 پریاں دھانڈیاں
 اساں وی ڈیکھسوں
 (دوست ملک عمر اسر اسانگے)

درد دا دِلّاسہ

بے وجہ خوشی نال
 بے وجہ پئے کھلدے ہیں
 تھی سگے تاں کھلدے رہوں
 بھانویں جو روز ملدے نہیں
 وت وی روز ملدے ہیں
 تھی سگے تاں ملدے رہوں
 زندگی دے ہاسے وچ
 درد دے دِلّاسے وچ
 (دوستِ ثقلین قیس سانگے)

تریجھی اکھ

ڈوا کھیں تاں
 ہر بندے دے نال ہن
 سا کوں نہیں پتہ
 متھے نال پک تر جیجھی اکھ وی ہوندی ہے
 بھانویں اساں جتنا لکوں
 وت وی گول گھندی اے
 (دوست ملازم حسین قیصر سانگے)

ان اگامی

جے تئیں مونہہ تار ہے
 اندر اپنا خالی نہیں
 پریم دا محبتی نہیں
 درد دا سوالی نہیں
 جے تئیں نال کاوڑ اے
 بندہ ان اگامی نہیں
 ول ول دنیا آوٹا
 پھلی دا پھل پاوٹا
 (دوست ذوالفقار لُنڈ سانگے)

☆.....”ان اگامی“..... پدھدے لوٹاں اچ اوہوں ان اگامی ہے جیڑھا کاوڑ نہیں کریندا

پنیاں

نہ ہوون دے نال
 ہونون تاں ہر حال
 تیڈا ساڈا ذکر
 تیڈی ساڈی گالھ
 وڈے ویلے دے پھل
 پھلاں تے پنیاں
 (دوست جاویداختر بھٹی سانگے)

مور

راتیں تند راج
 خاب ڈٹھم
 کیویں ڈساواں
 من اپنے دی مُٹھ اج ولدرا
 کتنے رنگ ان
 اج تیں اکھ نہیں ڈٹھے
 (دوست ڈاکٹر زبیر شاہین سانگے)

بُلبُل

بھانویں آکھوں
 جتھاں ہوون
 شام سویلے
 تتلیاں نال پچھانواں بن کے
 نال بہار دے
 مونڈھیاں تے اُن لاہندن
 یارتاں بُلبل ہوندن
 (دوست ایاز عباس ککوسانگے)

مقتولہ بلی کیتے ہک نظم

کیرٹے، مکوڑے
 نت مردے ہن
 پچھلی رات نندرای نندراج
 گھراپنے دی
 بلی مار پٹھے ہیں
 اندروں ہات و ہات ہیں
 باہروں تار پٹھے ہیں
 سوگوار پٹھے ہیں
 رات کیوں گزردی نہیں
 توں ڈس ڈتو
 (دوست ڈتو فقیر سانگے)

سپیشل پرسن

جنتی،

دوزخی،

ہکو جہیں ہوندن

ڈوہتھ،

ڈو پیر،

ڈوا کھیں،

ڈوکن،

جیرٹھے اینویں نہیں ہوندے

او خاص ہوندن

(دوست زہی بھٹہ سانگے)

حیاتی

من اپنا من تارا
 تارم تار حیاتی
 درشن ہو یا سسین دا
 تھئی سرشار حیاتی
 ہر ویلے سنگ متراں
 باغ بہار حیاتی
 پھلاں دی کار حیاتی
 (دوست ندیم زبیری سانگے)

خوشبو

تیں نہیں ڈھٹی
 میں نہیں ڈھٹی
 کہیں نہیں ڈھٹی
 وت وی آندی ہے
 بھانویں ساکوں
 نظر نہیں آندی
 پھل اچرا ہندی اے
 ول وی آندی ہے
 (دوست فدا حسین سانگے)

پینگھ

اے وی اینویں اہدا ھے
 او وی اینویں اہدا ھے
 ساڈا کوئی قصور نہیں
 باغاں وچوں باغبان
 مٹھے بول ڈیندے ھن
 شنکریاں گھول ڈیندے ھن
 خوشی تھوڑی منگنوں تاں
 درد تول ڈیندے ھن
 اپنا حصہ جھوٹ کے
 پینگھ کھول ڈیندے ھن
 (دوست رانجھا جوگی سانگے)

چنگی گاہ

پڑھدے رہوں

لکھدے رہوں

سکھدے رہوں

کنڈنہ کروں

ہک ڈوجھے دو مونہہ کر بہوں

چنگی گاہاے

(دوست حسین قیصرانی سانگے)

لالہ میرو

بھانویں ساکوں عشق دی
 کوئی اگلی وی نہی لگدی
 وت وی تیڈے شہر دی
 اگلی اگلی یاد اے
 ڈینھ کلا یاد اے
 رات کملی یاد اے
 ویرانہ آباد اے
 (پروفیسر ملک امیر سانگے)

سک

اکھیں پُسا کے نہ اے کہیں جاہ تھکی اے
 پیر پُسا کے نہ اے کہیں جاہ تھکنی اے
 من اپنے دی مُندری جتنی سک اپنی
 پُھل بنا کے نال ہمیشاں رکھنی اے
 (دوست شان عباس جوگی سانگے)

چند میڈی ماہی وچ

گھل پووے ڈ کھن
 نت ہووے ڈ کھن
 ڈ کھن دی میں ڈ کھنی
 رُھی روٹی مکھنی
 مکھن رکھاں اگہی وچ
 چند میڈی ماہی وچ
 (دوست شوکت شوری سانگے)

کیہلنی

دریا اپنا چھوڑ کے
 کانہیں، کانباں چھوڑ کے
 ویلے ہتھوں اپنے نال
 دنیا اپنی وپلنی
 ساحل نال سادھو نال
 پیار والے جادو نال
 گرے تے پڑی ٹھیلنی
 کیہل دی میں کیہلنی
 (قیصر ساحل تے رانوسانگے)

غم گسار

کتنا ہک شماراے
 کتنی بے شماریاے
 تیڈ اساڈا غم کیااے
 غم دی نمگساریاے
 نمگسار تھی گئے ہیں
 بے شمار تھی گئے ہیں
 (بگوخان سانگے)

ٹنڈا نا موتی

دور تیں اپنے نال
 نیل گوں اندھارا ہے
 سو جھلے توں ماورا
 مطمئن اُداسی ہے
 سُدھ نہیں پوندی
 مٹھ اپنی دا
 اپنے نال ٹنڈا نا موتی
 کیسوں ڈیوں
 نال کوئی ہووے تاں
 بال کوئی ہووے تاں
 (دوست امیرزادہ ہوت سانگے)